

Forsknings samarbeidet Norge - EU

Midtveis i 6. rammeprogram

Statusrapport pr. 31.12.2004

På vei mot et felles europeisk forskningsområde - ERA

Etter intens innsats over godt og vel to år, er vi nå kommet halvveis i EUs sjette rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling (2003-2006). Det er med glede vi registrerer at trenden som ble rapportert allerede etter første utlysningrunde i 2003 har fortsatt. Det er utvist stor innsats fra forskningsmiljøene og bedriftene. De mulighetene som rammeprogrammet har hatt å by på så langt, ser ut til å være utnyttet.

Suksessraten er meget høy, vurdert i forhold til søknader. Den økonomiske retur kan foreløpig synes litt lav i forhold til hva vi kunne ønske i relasjon til den relativt høye prosjektdeltakelsen.

I denne ”midtveisrapporten” gir vi et bilde av tilslaget for de norske aktørene. Sammenlignet med den prosentvise uttellingen totalt i rammeprogrammet så langt, må vi kunne si at resultatet rent statistisk er meget bra. For de norske deltakerne i konsortier og nettverk blir det viktig å utløse det faglige potensialet som ligger i de to siste årenes forpliktende prosjektsamarbeid med noen av de mest fremstående forskningsmiljøene i Europa. For oss i Forskningsrådet er det viktig å kunne registrere at informasjonen er nådd fram til FoU-miljøene og bedriftene, og ikke minst at man fra norsk side har lyktes godt i å komme med i de nye samarbeidsformene Integreerte prosjekt, Ekspertnettverk og ERA-Net.

De kommende årene vil bringe nye muligheter. Så vel innenfor de tematisk prioriterte områdene som i de horisontale aktivitetene kommer det nye utlysninger. Vi tar det for gitt at de miljøene som ikke har nådd opp så langt, forsøker igjen. Og at nye aktører finner europeiske partnere og fremmer prosjektforslag der de ser at utlysningene treffer midt i blinken for deres kompetansefelt.

I Forskningsrådet analyserer vi deltakelsen i 6RP med tanke på å få synergier mellom EU-deltakelse og nasjonale satsinger. Vi vil derfor bruke ressurser for å få fram søknader og kontrakter der dette utfyller nasjonalt finansierte program, og der vi mener at norske FoU-miljø og bedrifter vil være tjent med å delta. I denne rapporten presenterer vi derfor også en del av de tiltakene som vil bli iverksatt for dette formålet.

Det er viktig å ta inn over seg at EUs sjette rammeprogram er et virkemiddel for å utvikle et felles europeisk forskningsområde (ERA), og at et hvert prosjekt som kontraktfestes med Kommisjonen har betydelige integrasjons- og strukturingsselement i seg. I flere prosjekt med norsk deltakelse er sågar dette selve målet.

De første tiltakene mot realiseringen av ERA er nå materialisert, og Norge bidrar til at dette skal bli til gjensidig nytte for deltakerlandene og for fellesskapet.

Samtidig med at vi registrerer god uttelling midtveis i 6RP arbeides det aktivt med å gi innspill til det neste rammeprogrammet, 7RP, basert på disse erfaringene.

Oslo, mars 2005

Kari Kveseth
Internasjonal direktør

Simen Ensby
Leder av EU-kontoret

Innholdsfortegnelse

<u>På vei mot et felles europeisk forskningsområde - ERA</u>	2
<u>Innholdsfortegnelse</u>	3
<u>1. Status for Forskningssamarbeidet Norge – EU</u>	4
<u>1.1. Status for de tematiske prioriteringene</u>	14
<u>1.1.1. Life sciences, genomics and biotechnology for health</u>	14
<u>1.1.2. Information society technologies (IST)</u>	15
<u>1.1.3. Nanotechnologies and nano-sciences, knowledge-based multifunctional materials and new production processes and devices (NMP)</u>	17
<u>1.1.4. Aeronautics and space</u>	18
<u>1.1.5. Food quality and safety</u>	19
<u>1.1.6. Sustainable development, global change and ecosystems</u>	21
<u>"Global Change and Ecosystems"</u>	21
<u>"Sustainable energy systems"</u>	22
<u>"Sustainable surface transport"</u>	23
<u>1.1.7. Citizens and governance in a knowledge-based society</u>	24
<u>1.2. Status for de horisontale virkemidlene</u>	26
<u>1.2.1. Scientific Support to Policies (SSP) Forskning for politikkutvikling</u>	26
<u>1.2.2. New and emerging science and technology (NEST)</u>	27
<u>1.2.3. SME activities</u>	27
<u>1.2.4. International co-operation activities (INCO)</u>	28
<u>1.3. Structuring the European Research Area</u>	30
<u>1.3.1. Research and Innovation</u>	30
<u>1.3.2. Marie Curie Actions – Human resources and mobility</u>	30
<u>1.3.3. Research infrastructures</u>	31
<u>1.3.4. Science and Society</u>	31
<u>1.3.5. Support for the Coordination of activities: ERA-Net</u>	32
<u>2. Deltakelse i komiteer</u>	33
<u>Vedlegg 1</u>	
<u>Informasjonsmøter/seminarer avholdt av EU-kontoret – pr. 31.12.2004</u>	34
<u>Vedlegg 2</u>	
<u>Norges ERA-NET deltakelse</u>	36

1. Status for Forsknings-samarbeidet Norge – EU

Halveis i 6. rammeprogram (2003-2006)

Innledning

Presentasjonene i dette kapitlet bygger på aggregerte data pr. 31.12.2004 med resultater som så langt er registrert i Forskningsrådets EU6RP database. For de fleste aktiviteter har det i løpet av annet halvår 2004 vært utlysninger, til dels med betydelige budsjetter. Resultatene herfra vil imidlertid først foreligge i løpet av 1. kvartal 2005.

Tabeller og grafer viser både absolutte tall og forholdstall (indikatorer), basert dels på antall prosjekter (søknader og innstilte), dels på antall deltakelser (*participations*), dels på økonomiske data som støtte (*requested grant* og *recommended EU contribution*) og dels på samarbeidsformer (*instruments*). Av plasshensyn benyttes akronymer (kortnavn) for aktivitetsområdene, både i tekst og grafer. De fullstendige engelske titler på aktivitetsområdene fremgår [tabell 1](#) av vedlegg. Fullstendige engelske titler på samarbeidsformene fremgår av fig. 4. Prosjekter med norsk deltakelse omtales som ”norske”.

Senere i kapitlet omtales hvert av rammeprogrammets aktivitetsområder nærmere, dvs. de syv tematiske prioritetene (delprogrammene) og de horisontale aktivitetene.

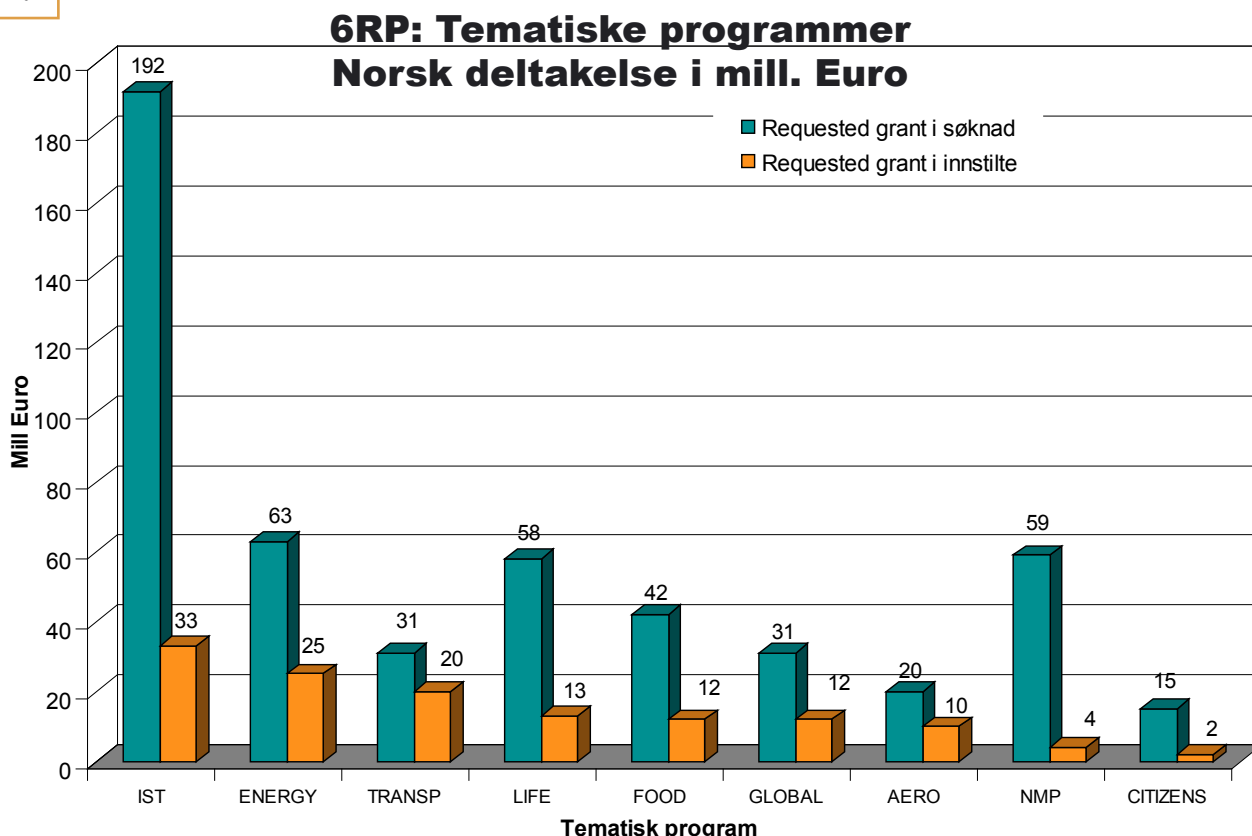
Omfang og resultater av deltakelsen

Hittil i 6. rammeprogram har Norge deltatt i totalt 1.482 søknader, (hvorav 917 til de tematiske prioritetene og 565 til de horisontale aktivitetene). Av disse har totalt 390 blitt innstilt til forhandling. Dette gir en overall suksessrate på antall med 26 % mot 17 % for EU totalt, altså 9 prosentpoeng over EU-snittet. Suksessraten er definert som antall anbefalte ”norske” prosjekter dividert med antall ”norske” søknader. Den økonomiske suksessraten er på 26 % eller 4 prosentpoeng over EU-snittet. Økonomisk suksessrate er definert som søkt støtte (*requested grant*) i de ”norske” søknadene dividert med søkt støtte i de anbefalte ”norske” prosjektene.

Innenfor de tematiske prioritetene har Norge hatt 1.440 deltakelser i 917 søknader, en andel på 12 % av totalt 7.568 søknader. Det er 1,6 norske deltakelser pr prosjekt i snitt. I alt 1.382 søknader er blitt anbefalt til bevilgning (*ranked*), hvorav 17 % eller 229 prosjekter med i alt 395 norske deltakelser, dvs. et snitt 1,7 deltakelser pr prosjekt. Dette gir en gjennomsnittlig suksessrate på 25 % som er 7 prosentpoeng over EU-snittet. Den økonomiske suksessraten er på 26 % eller 5 prosentpoeng over EU-snittet.

[Fig.1](#) viser fordelingen av den norske søknadsdeltakelsen i Tematiske prioriteter uttrykt i absolutte beløp. Ikke uventet er IST det ”tyngste”, med tre ganger så stor deltakelse i søknadsfasen som energi (ENERGY), livskvalitet og helse (LIFE) og materialvitenskap, produkter og produksjonsprosesser (NMP). Figuren gir for øvrig et visuelt uttrykk for økonomisk suksessrate gjennom forholdet mellom de to søylene.

Fig 1.

Ved siden av de to suksessratene nevnt ovenfor, er også norsk andel av søknader og innstilte prosjekter viktige suksessindikatorer. Den første er et uttrykk for det norske engasjementet i søknadsfasen. Den siste sier noe om i hvilken grad norske aktører i sterk konkurranse er kommet med i de beste EU-prosjektene sammen med de presumptivt best kvalifiserte aktørene og kunnskapsnettverkene i Europa. Og differansen mellom den siste og den første indikatoren sier noe om hvorvidt Norge forbedret sin posisjon (+) eller kom dårligere ut (-) i EUs søknadsevaluering. I [fig 2](#) er de tre suksessindikatorene sammenstilt pr Tematisk prioritet. Man ser at det er store variasjoner. Forskning innen miljø (GLOBAL) og samfunnsvitenskap (CITIZENS) har svært høye andeler, selv om suksessratene er av de moderate. Overflatetransport (TRANSPORT) og luftfart og romfart (AERO) har jevnt høye verdier på alle indikatorene. Både informasjonssamfunnet (IST), LIFE og NMP har en avvikende profil med suksessrater under EU-snittet for de to siste.

ordningene, som samlet utgjør nesten ¾ av det totale antallet søknader. Totalt ble 2.407 søknader innstilt, hvorav 161 (7 %) med norsk deltakelse. Dette gir Norge en suksessrate mht antall på 28 % eller 12 prosentpoeng over EU-snittet. Økonomisk suksessrate var i snitt 31 %, 5 prosentpoeng over EU-snitt. I [fig. 3](#) (side 6) er de tre suksessindikatorene sammenstilt på tilsvarende måte som i figur 2. Også her er det betydelige variasjoner.

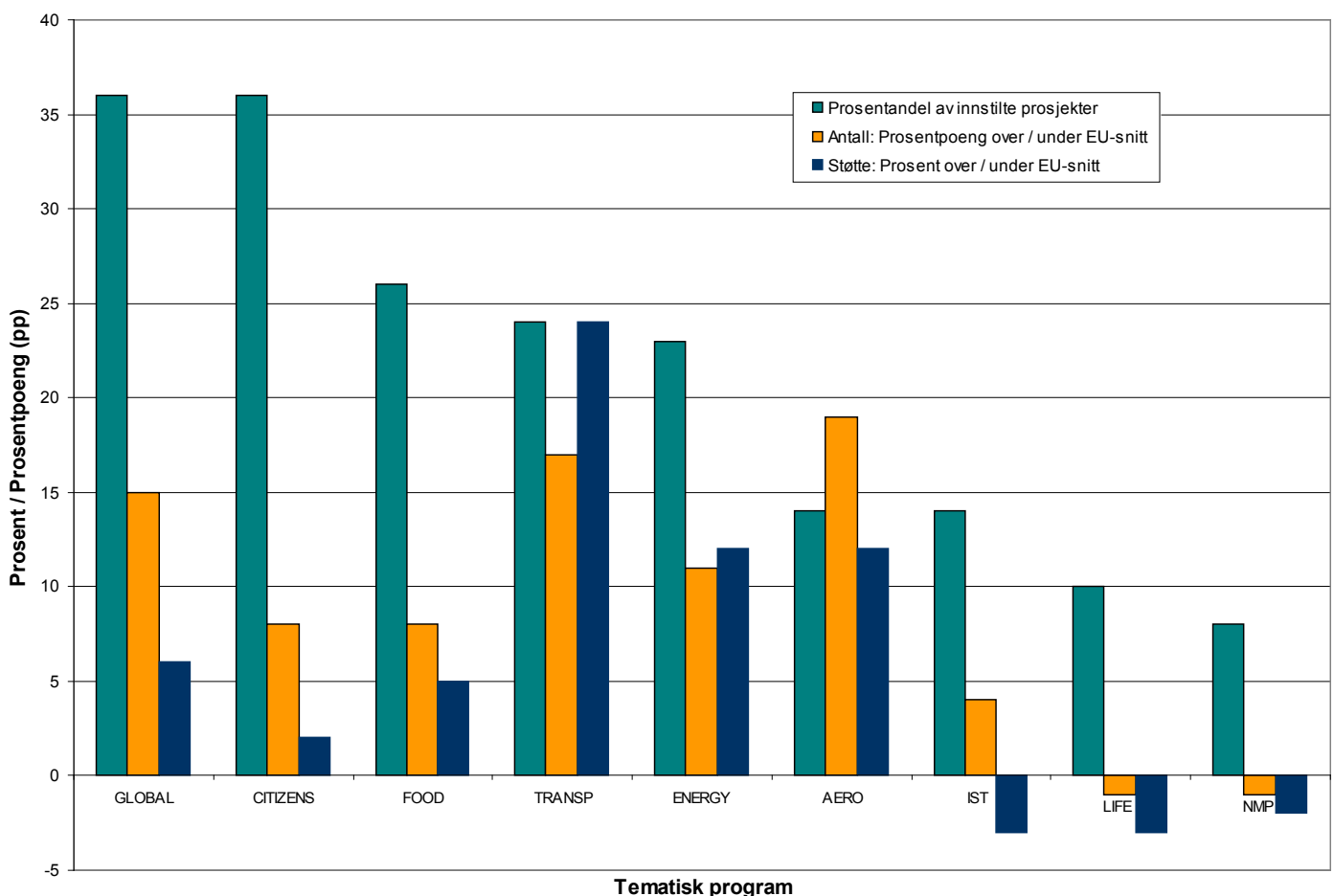
Halvveis i løpet er altså Norge kommet bra ut, med suksessrater som til dels ligger godt over EU-snittet, der ”norske” prosjekter har styrket sin posisjon i evalueringsprosessen og der norske aktører har kommet med i til dels høye andeler av de vinnende prosjektene. Det bør også nevnes at ifølge EUs egen statistikk over suksessrater (på antall prosjekter) etter 1.utlysning, toppet Norge listen, mer enn et helt prosentpoeng over nr. 2.

Én aktivitet skiller seg spesielt positivt ut, nemlig ERA-NET, både med andel innstilte prosjekter og tilslag på

Fig 2.

6RP: Tematiske programmer - Norske suksessindikatorer

Sortert etter fallende andel av alle innstilte prosjekter

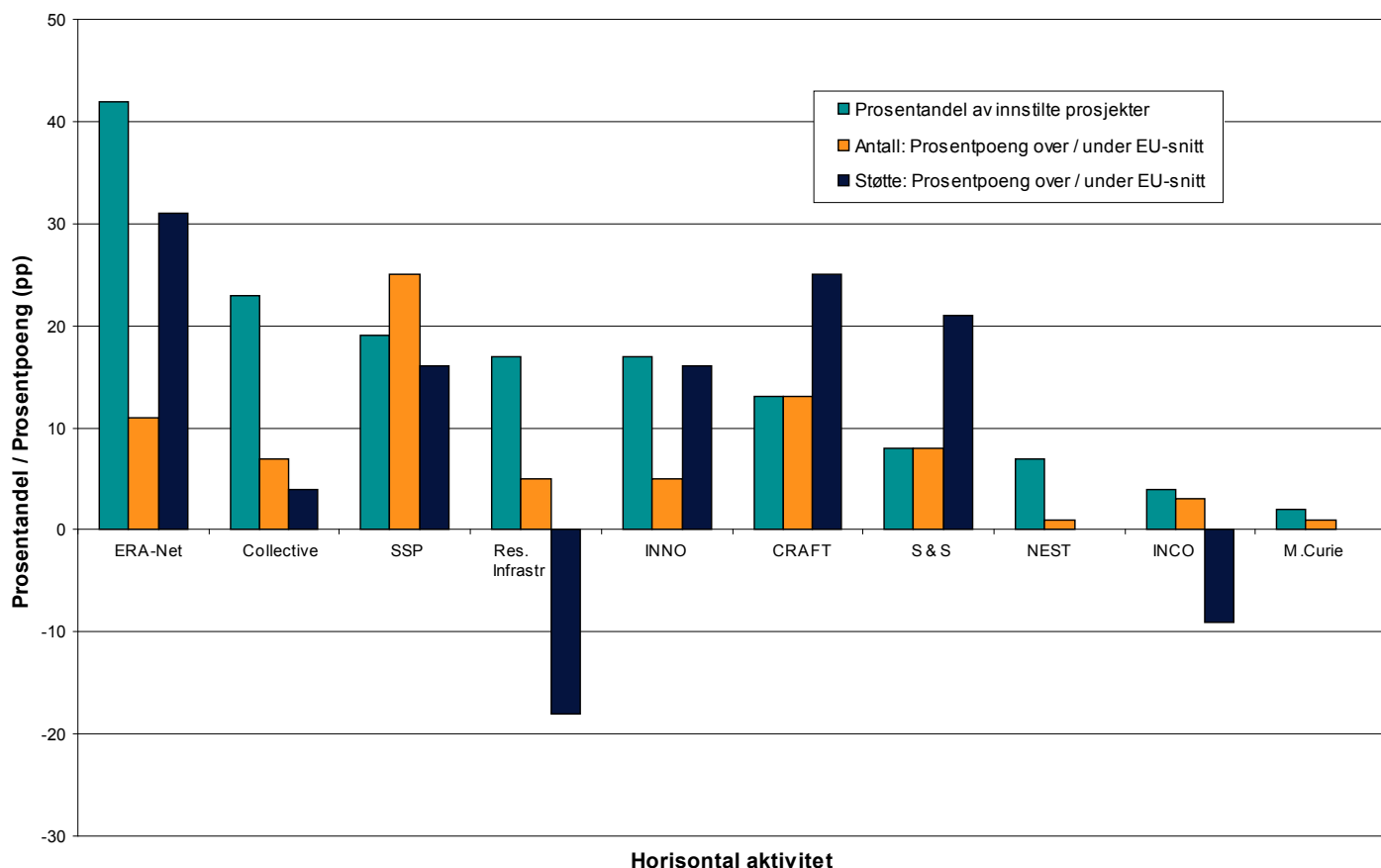
Innenfor de horisontale aktivitetene har det vært i alt 14.905 søknader. Norge deltok i 565 (4 %) av disse. Det store antallet søknader til de horisontale aktivitetene er en effekt av de mange søknader om individuelle stipend under Marie Curie

støtte. På området forskning for policyutvikling (SSP) har Norge gjort det godt med jevnt høye indikatorverdier og utmerker seg med deltakelse i 1/5 av de anbefalte prosjekter. *Research Infrastructures* (RI) og INCO viser lave verdier, spesielt på finansiell suksessfaktor.

Fig 3.

6RP: Horisontale aktiviteter - Norske suksessindikatorer

Sortert etter fallende andel av alle innstilte prosjekter

Økonomisk retur

Norges andel av søkt støtte på alle innstilte prosjekter utgjorde ca. 155 mill. Euro. I forkant av kontraktsforhandlinger er det i snitt anbefalt en tildeling (*EU-contribution*) på 74 % av hva det er søkt om. Anvendes denne prosentpoeng med flat fordeling på de enkelte deltakerland skulle det gi en prognose for norsk tildeling på totalt ca. 115 mill. Euro. Dette gir en økonomisk retur på 1,66 % (i forhold til total anbefalt støtte). Det er lavere enn Norges bidrag på 2,16 % til rammeprogrammet. Forholdet mellom 1,66 med 2,16 gir verdien 0,77, som kan betraktes som et uttrykk for Norges økonomiske "underskudd" vis a vis rammeprogrammet.

Vår statistikk inneholder imidlertid for lave beløp, fordi søknadene på *Network of Excellence* (NoE) kun angir totalen for prosjektet og ikke søknadsbeløp pr partner. Det er dermed vanskelig å verifisere hvilke ambisjoner norske partnere har hatt ved sin deltakelse uten å intervju dem. Tallene blir først kjent ved kontrakt. NoE-bidraget til tallene ovenfor må derfor anslås. Norge deltar i 40 innstilte NoE-prosjekter. Antas konservativt at det deltar minst én forsker pr. NoE-prosjekt over fem år, tilsvarer det en samlet støtte på rundt 5 mill Euro. Med dette beløp øker totalen nevnt ovenfor til ca. 160 mill Euro og økonomisk retur øker til 1,71 %. Faktoren for økonomisk "underskudd" forbedres til 0,8.

For beregning av økonomisk retur må det dessuten foretas en annen og viktigere korreksjon. Norge bidrar til rammeprogrammets bruttobudsjett, som inkluderer finansieringen av Kommisjonens interne administrasjonsbudsjett for 6RP samt grunnbevilgninger til EUs egne forskningsinstitutter (*JRC - Joint Research Centres*). Dette innebærer at anslagsvis ca 12 % av bruttobudsjettet er "out of competition" for norske og andre lands deltakere. Norges bidrag til den arenaen vi egentlig konkurrerer på, betyr at de 2,16 % kan reduseres med 12 %, nemlig til 1,9 %. Det er dette tallet og ikke 2,16 vi derfor bør forholde oss til ved beregning av økonomisk retur. "Økonomisk underskudd" reduseres dermed og faktoren øker til 0,9. Til sammenligning kom NIFU i sin evaluering av Norges deltakelse i 5. rammeprogram frem til en faktor på 0,9 og konkluderte med at det måtte anses som tilfredsstillende økonomisk return. Det blir spennende å se om faktoren holder seg på dette nivå eller øker i løpet av andre halvdel av rammeprogrammet.

Selv om denne faktoren isolert sett er svært interessant, bør man også se økonomisk retur ut fra følgende betraktning: Norges andel av total prosjektkost i innstilte "norske" prosjekter utgjør 8 % for de tematiske prioriteringer, 11 % for de horisontale aktiviteter og 8 % for rammeprogrammet under ett. Forutsettes det at

de norske aktørene i snitt får minst 50 % støtte, må de finansiere resten, dvs. 4 % av den totale prosjektinnsatsen selv. Det betyr at de norske deltakerne får tilgang til kunnskap og forskningsresultater som resultat av en totalinnsats som i økonomiske termer er 25 ganger deres egen finansiering.

Samarbeidsformer (instruments)

De nye samarbeidsformene IP og NoE som ble introdusert i de tematiske prioriteringene var av en annen størrelsesorden og kompleksitet enn de tradisjonelle prosjektypene kjent fra tidligere rammeprogrammer. Man fryktet at de ville representere en så stor utfordring for norske søkere at det ville resultere i lavere deltakelse. Imidlertid ble resultatet over all forventning, og det kan konstateres at norske søkere har tatt utfordringen. Hele 56 % av antall ”norske” søknader dreier seg om IP og NoE. Det betyr at norske aktører har lagt ned betydelige anstrengelser i å utnytte disse meget utfordrende virkemidlene. Fig. 4 viser fordelingen av samarbeidsformene på henholdsvis søknader og innstilte prosjekter. Norges suksessrate på de nye samarbeidsformene er på linje med EU-snittet, men spesielt høy på CA. Det må nevnes at antallet prosjekter på STREP, CA og SSA med norsk deltakelse i 6RP totalt sett er høyere, da disse samarbeidsformene er de mest brukte i de horisontale aktivitetene.

Fig 4

6RP: Norske deltakelse i Tematiske prioriteringer

Antall prosjekter fordelt på samarbeidsformer - aggregert pr 31.12.2004
NB: "Suksessrate" = antall innstilte prosjekter / antall søknader

Samarbeidsform (Instrument)	Kortnavn	Søknader med norsk partner	Innstilte prosjekter med norsk partner	Norsk suksessrate
Integrated Projects	IP	324	84	26 %
Network of Excellence	NoE	181	40	22 %
Nye samarbeidsformer		505	124	25 %
Specific targeted Projects	STREP	304	69	23 %
Co-ordination Actions	CA	47	13	28 %
Tradisjonelle samarbeidsformer		351	82	23 %
Specific Support Actions	SSA	61	23	38 %
Totalt		917	229	25 %

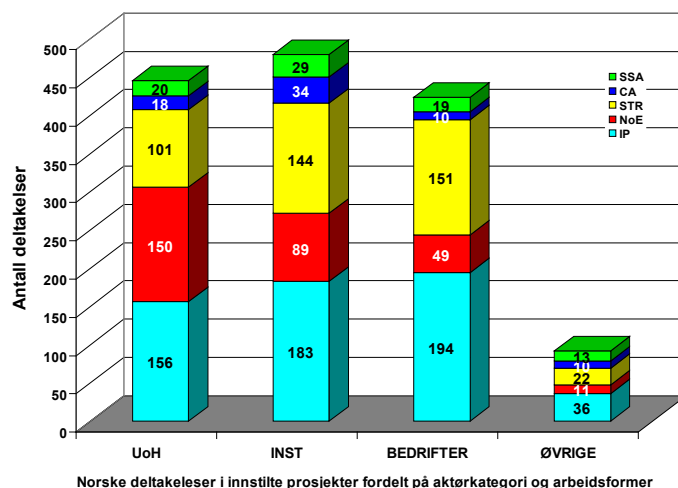
Aktørene

Fig 5 viser fordelingen av de norske deltakelsene i Tematiske prioriteringer, brutt ned på fire aktørgrupper (sektorer) som følger EUs egen kategorisering. Vi ser hvordan den norske UoH-sektoren, forskningsinstituttene og bedriftene har deltatt i utlysningene hittil, fordelt på de 5 ulike samarbeidsformene. Til venstre vises deltakelsene i søknadsfasen, til høyre deltakelsene i de innstilte prosjektene. I og med at de to grafene har samme skala, får man et godt bilde av anstrengelsene og utfallet. Figuren er et billedlig uttrykk for suksessrater.

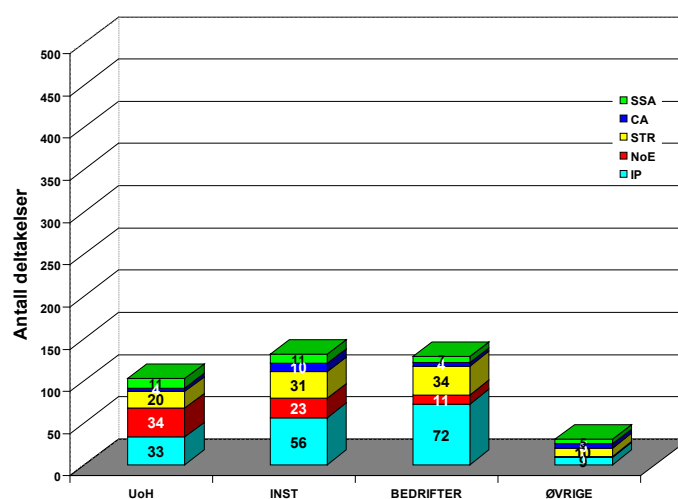
Fig 5.

6RP: Tematiske programmer - status pr. 31.12.2004

Norske deltakelser i søknader fordelt på aktørkategori og samarbeidsform

Norske deltakelser i innstilte prosjekter fordelt på aktørkategori og arbeidsformer

Universitetene har i særlig grad benyttet seg av NoE der EU kun dekker kostnadene til forskningskoordineringen, mens deres forskningsarbeid må finansieres på annen måte. Instituttene og bedriftene har søkt samarbeid gjennom IP der EU gir betydelig støtte til dekning av FoU-kostnadene. Videre merker man seg at de tradisjonelle målrettede prosjektene (STREP) fortsatt er godt utnyttet, mens deltakelsen i SSA (spesielle tiltak, ikke forskning) og CA (koordineringstiltak) er mindre benyttet. Gruppen ”øvrige” omfatter deltakere som ikke kan henføres til de tre andre sektorene, så som myndigheter (departementer, etater, fylkeskommuner, kommuner), organisasjoner og andre brukere av resultater. Forskningsrådets database gir muligheter for å se nærmere på i hvilken grad norske myndigheter faktisk deltar som aktører.

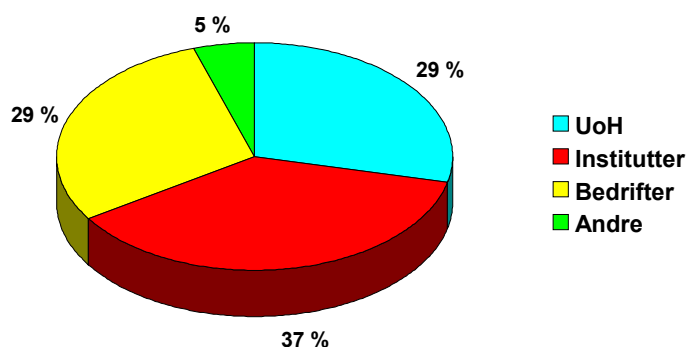
Grafene for de enkelte tematiske prioritetene har imidlertid svært varierende ”profiler” for norsk deltakelse. De gjenspeiler programmets innretning (basisforskning, anvendt forskning, markedsorientering), hvilke samarbeidsformer som EU har spesifisert i henhold til utlysningene (IP, NoE, STREP, m.m.) og hvilke målgrupper (UoH-sektor, forskningsinstitutter, bedrifter) utlysningene fortrinnsvis er rettet mot.

Fig. 6 (helfigur på side 13) viser dette tydelig, med diagrammet med totalen for 6RP i sentrum. Tilsvarende figurer for de enkelte tematiske prioriteter er plassert rundt denne i urviserens retning, fra de mest basisforsknings- og institusjonsorienterte (LIFE) - til de mest markeds- og bedriftsorienterte (AERO og TRANSPORT). Alle figurene har samme skala, så man får et godt inntrykk av deres innbyrdes størrelse. Særlig iøynefallende er ISTs dominans.

Fig. 7 viser fordelingen av søkt støtte (*requested grant*) mellom de fire sektorene for henholdsvis søknader (til venstre) og innstilte prosjekter (til høyre). I evalueringsprosessen økte særlig bedriftene men også instituttene sin andel, mens universitetene kommer dårligere ut. Som nevnt tidligere angir ikke NoE-prosjektene noe søknadsbeløp, slik at det er underregistrering av beløp i databasen. Dette gir spesielt utslag for UoH-sektoren, som står for majoriteten av NoE-søknadene.

Fig 7.

6RP: Norsk deltakelse pr 31.07.2004 - pr sektor
Fordeling av "requested grant" i alle søknader

Norske aktører som prosjektkoordinator

Oftest er det koordinator som tar initiativet til prosjektet, og statistikken viser en klar tendens til at koordinator samler mange store og små nasjonale aktører rundt seg. Dette gir landet som har koordinator stor innflytelse på etableringen og gjennomføringen av prosjektet. På den annen side er dette å inneha koordinatorrollen en svært kompleks oppgave som krever betydelige faglige og administrative ressurser. Her har aktørene svært forskjellige strategier. Noen foretrekker å delta i mange prosjekter med beskjeden innsats i hvert, primært for å utvikle sine kunnskapsnettverk. Andre, ikke minst institusjoner, tar bevisst sikte på koordinatorrollen i prosjekter som ligger innenfor deres strategiske forskningsområder.

Fig. 8 (se side 9) gir et inntrykk av hva norske aktører siktet på i de "norske" søknadene, og hvordan det gikk. Innenfor utvikling av forskningsinfrastrukturer (RI) var norske aktører koordinator i nesten 40 % av alle søknadene, og de lykkes å beholde denne rollen i 1/3 av de innstilte prosjektene. For flere andre aktiviteter er den høyre søylen høyere, som indikerer at søknader med norsk koordinator kom bedre ut i evalueringen. Dette

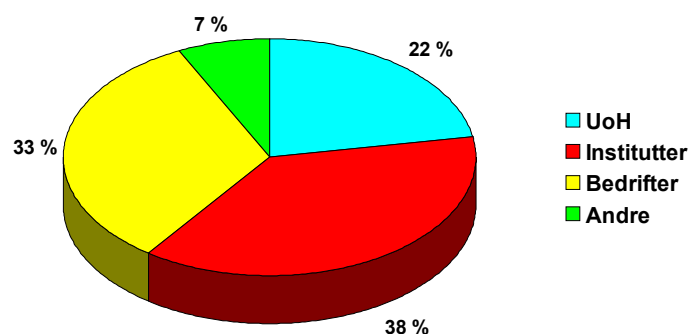
gjelder spesielt CRAFT og LIFE.

IST skiller seg ut den andre veien. Her var det norsk koordinator i hele 50 søknader, mens bare 4 koordinatører lykkes, noe som jo kan tolkes på ulike måter. Uansett må det ha vært nedlagt store ressurser fra norske koordinatører i søkefasen. Verken CITIZENS, ENERGY eller FOOD fikk norsk koordinator i de innstilte "norske" prosjektene. For de øvrige har Norge stort sett beholdt andelen.

Norske aktører som enslige svaler?

I ca. ¾ av alle "norske" søknader var det kun én norsk aktør, og i nærmere 90 % av søknadene var det bare to eller færre. Fig. 9 viser andelen prosjekter med kun én norsk deltakelse i snitt for henholdsvis horisontale aktiviteter (til venstre) og tematiske prioriteringer (til høyre), foruten for de enkelte aktiviteter. Om de høye andelenene med en og to deltakelser er et positivt tegn eller ikke, er avhengig av i hvilken grad det reflekterer en bevisst strategi for å delta bredest mulig, eller (delvis) er resultat av at mange aktører bare er "blitt med". Hvis de samtidig deltar med liten innsats, kan det være grunn til å stille spørsmål ved seriositet og nytteverdi.

6RP: Norsk deltakelse pr 31.12.2004 - etter sektor
Fordeling av "requested grant" i alle innstilte prosjekter

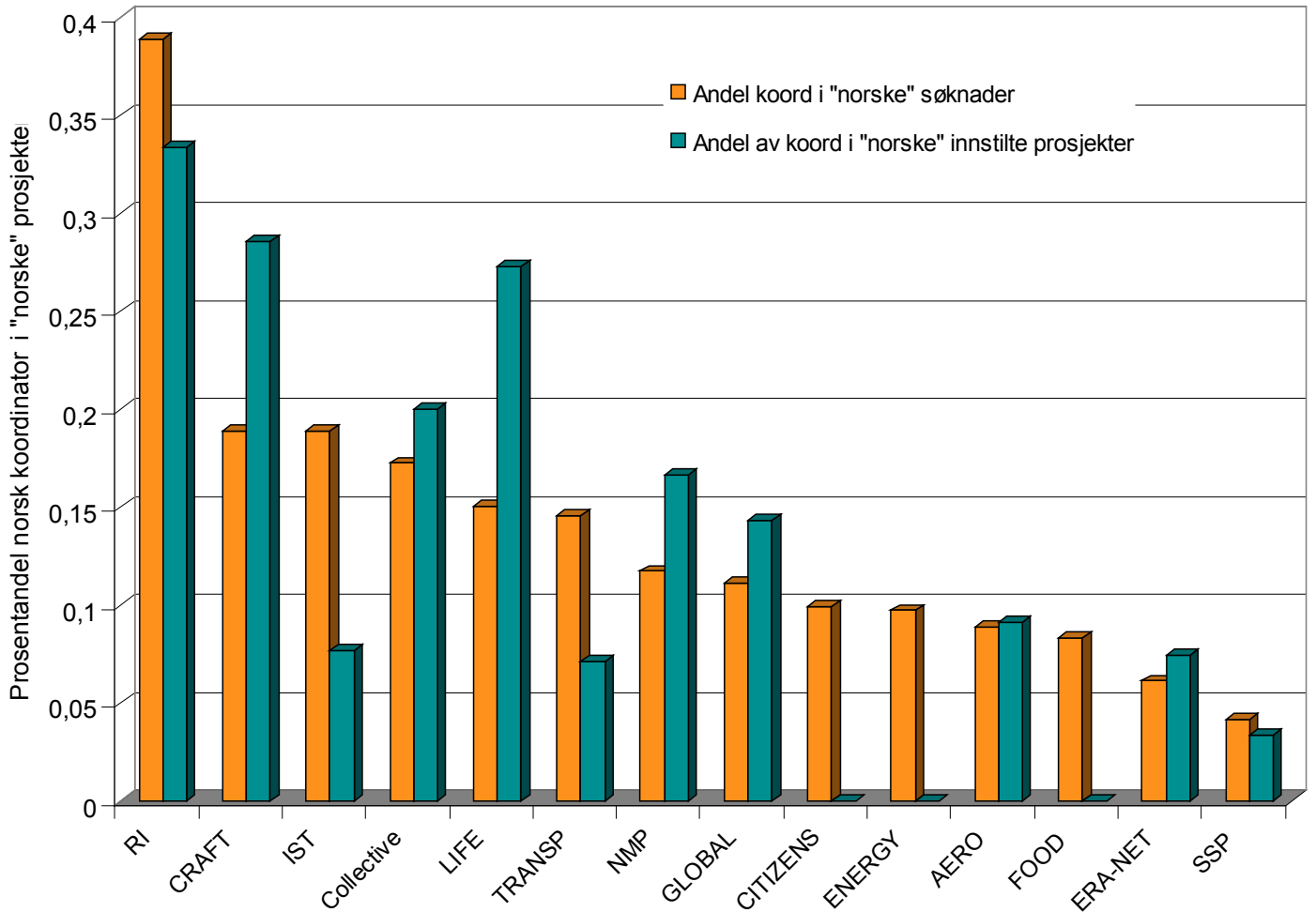

For å kvantifisere og synliggjøre dette, er det laget en analog fremstilling i fig. 10, som viser det gjennomsnittlige søkte beløp i 1000 Euro pr norsk deltakelse. Grafene har samme skala slik at man får et godt bilde av størrelsesforholdene. For de horisontale ligger snittet på ca. 200.000 Euro. Her skiller *Research Infrastructures* (RI) seg kraftig ut med 650.000 Euro pr deltakelse. Her var 12 av deltakelsene på over ¾ mill Euro og av disse lå halvparten mellom 2 og 4 mill Euro. Halvparten av alle deltakelsene lå under ca. 300.000 Euro, den minste på 15.000, mens det for øvrig er liten variasjon.

De tematiske prioriteringer viser et snitt på ca. 350.000 Euro. Ikke uventet skiller CITIZENS seg ut med en lav verdi, hvilket dels kan skyldes at 1/3 av alle deltakelsene gjelder NoE-er, og dels at det er relativt små beløp knyttet til deltakelsene på det samfunnsvitenskapelige område. Det kan hevdes at det ville være mer interessant å vise de samme figurer basert på tall for innstilte prosjekter. Grunnen til at søknadsfasen er valgt, er at den forteller en hel del om størrelsen av det engasjement som norske aktører la ned for å komme med i rammeprogrammet.

Fig 8.

6RP: Norge som koordinator i "norske" prosjekter

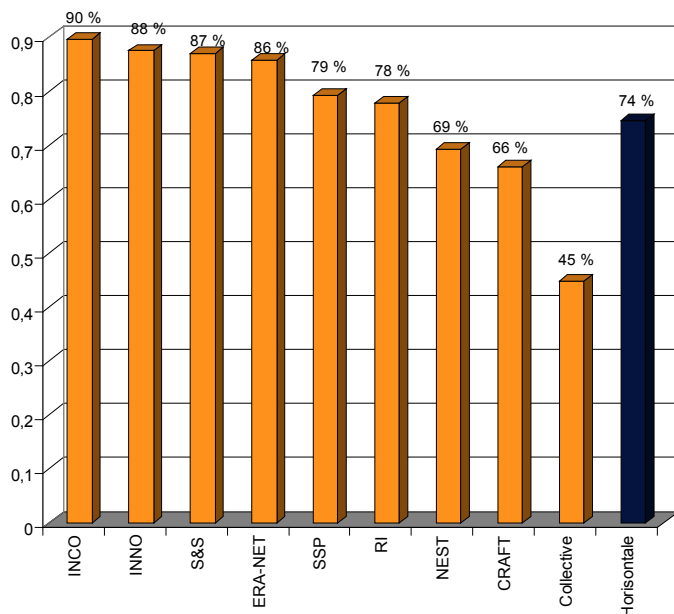
SMB-deltakelsen

Rammeprogrammet har spesielle virkemidler for SMBer i de horisontale aktivitetene som CRAFT og Collective Research. Her dweler vi ved SMBenes deltakelse i de tematiske prioriteringer, mens de to virkemidlene

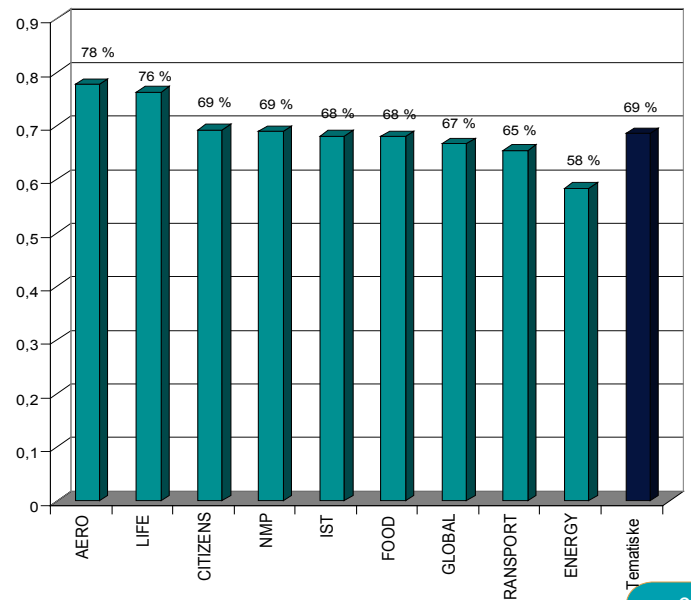
som sådan omtales i mer detalj senere i dette kapitlet. Kommisjonen har satt små og mellomstore bedrifter i fokus og ønsker økt deltakelse fra disse, spesielt i samarbeidsformen IP. Målet er at minst 15 % av midlene i tematiske prioriteringer skal tilfalle SMBer.

Fig 9.

6RP: Andel søknader med bare én norsk deltaker
Horisontale aktiviteter

6RP: Andel søknader med bare én norsk deltaker
Tematiske prioriteter

Norske SMBer ligger i underkant av dette målet med en andel på 11 % av totalt søkte midler i innstilte ”norske” prosjekter.

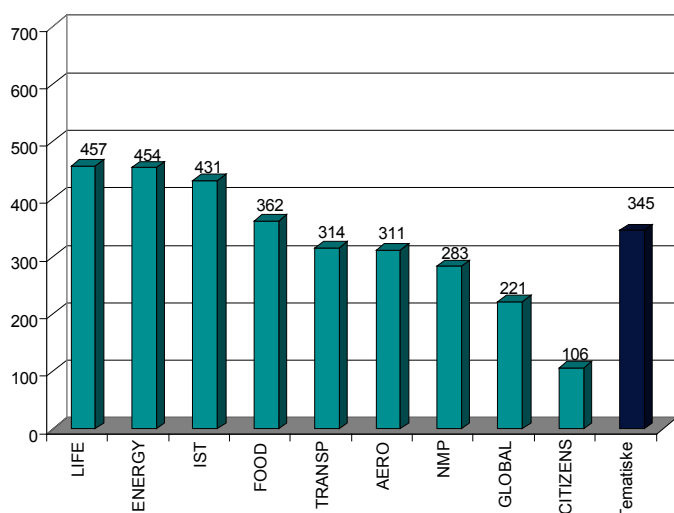
For rammeprogrammet under ett er andelen 10 %.

For SMB-virkemidlet CRAFT er andelen bare 26 %, noe som skyldes at instituttene deltar tungt i prosjektene, herav Teknologisk Institutt (TI) alene med 40 %.

Et annet inntrykk av SMBers posisjon får vi når det gjelder antall deltakelser, som vist i fig. 11. Den venstre søylen indikerer SMB-andelen av totalt antall deltakelser i innstilte ”norske” prosjekter. Det er betydelige variasjoner, men jevnt over er SMB-deltakelsene 10-15% av totalen. Mer interessant er det kanskje at SMB-andelen utgjør så meget som fra 1/3 til 2/3 av bedriftsdeltakelsen (aktørgruppen IND), indikert ved den høyre søylen i figuren. Spesielt gledelig er SMB-deltakelsen fra de nye biotech-bedriftene i LIFE. Innenfor miljø (GLOBAL) finner vi en relativt lav bedriftsdeltakelse, men til gjengjeld er 2/3 av de bedrifter som deltar SMBer.

Fig 10.

6RP: Søkt støtte i 1000 Euro i snitt pr ”norsk” deltakelse
Tematiske prioriteringer

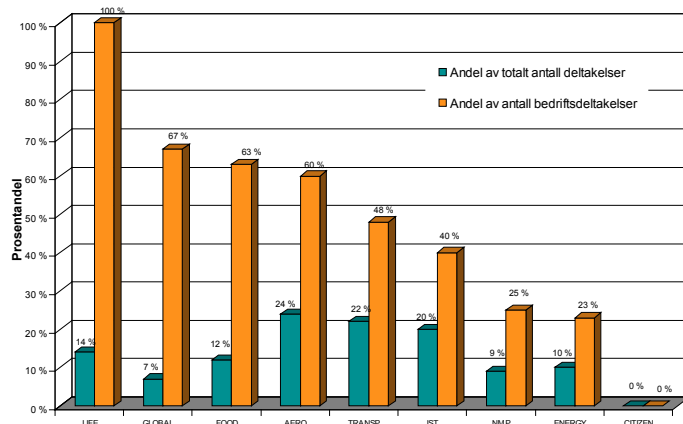

CITIZENS har ingen industriell deltakelse. Figuren slår hull på myten om at det bare er de store bedriftene som deltar. Tatt norsk bedriftsstruktur i betraktning, er ikke resultatet uventet.

Fig 11.

6RP: Norske SMB-ers deltakelser i innstilte prosjekter til Tematiske prioriteringer

SMBers andel av totalt antall deltakelser og andel av bedriftsdeltakelser

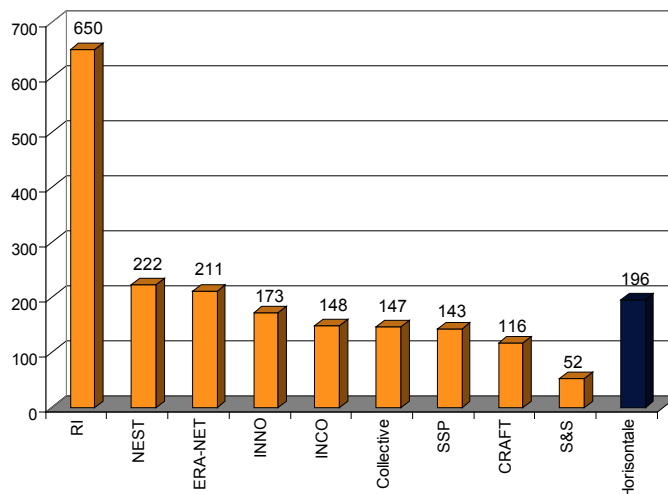

Noen interessante observasjoner

Innenfor de horisontale aktivitetene ser man at Norge utmerker seg med stor deltakelse innenfor forskning for politikktutforming (*Scientific support to policies - SSP*), med 25 prosentpoeng over EU-snitt, og likeledes når det gjelder bestrebelsene for å koordinere nasjonal forskning og EU-forskning (ERA-NET), med 11 prosentpoeng over.

For SSP er det interessant å se at de politikkområdene de ”norske” prosjektene har fokusert på, er mat og matsikkerhet, miljø samt helse. Dette er fremstilt i fig. 12 som relasjoner til tematiske prioriteringer. Man kan ikke trekke den slutning at disse temaene er Norges valg fra øverste hylle blant et utall politikkområder, da de i stor utstrekning er bestemt i utlysningsteksten. Profilen er likevel interessant. SSP-forskningen er naturlig nok dominert av UoH-sektoren og instituttene.

6RP: Søkt støtte i 1000 Euro i snitt pr ”norsk” deltakelse
Horisontale aktiviteter

En annen interessant relasjon mellom horisontal aktivitet og tematiske prioriteringer finnes innenfor SMB-ordningen CRAFT, som vist i fig. 12.

Her er det mer spredning, men fortsatt sterk orientering mot temaer knyttet til ”mat”, med nesten halvparten av prosjektene på det marine området. Liksom orienteringen mot FOOD fortrinnsvis dreier seg om fremstillingsprosesser og utstyr heller enn ”biotech”, gjelder tilsvarende for orienteringen mot NMP, dvs. mot fremstillingsprosesser og anvendelse av materialer heller enn ”nanotech”.

Det må poengteres at ovennevnte to figurer ikke gjør krav på ”eksakthet”, men mer kan tas som et uttrykk for at den norske innsatsen i horisontale aktiviteter skaper synergier med og understøtter innsatsen i de tematiske prioriteringer på områder av strategisk betydning for Norge, slik målet er i rammeprogrammet.

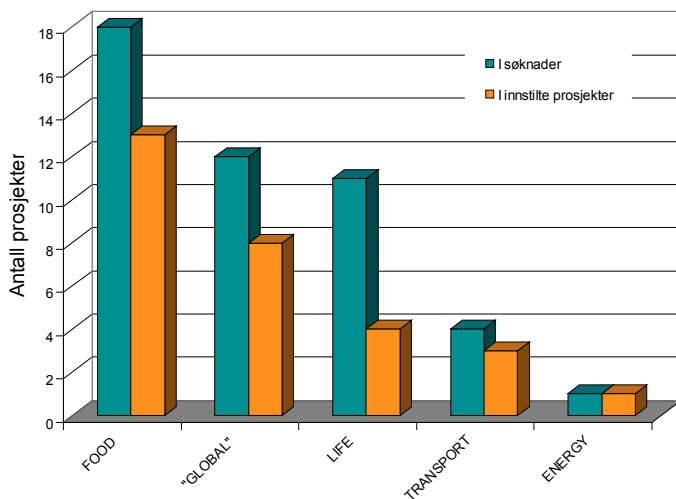
Samarbeidsland

I de ca. 1500 "norske" søknadene var det nesten 24 700 deltakelser, noe som gir et snitt på 17 pr. prosjekt. For søknadene til de tematiske prioriteringer alene var tallet så høyt som 23, noe som kan forklares med de nye samarbeidsformene IP og særlig NoE som trekker snittet opp. Til sammenligning var det i snitt bare 1,6 norske deltakelser pr tematisk søknad. Tallene indikerer at norske aktører gjennom sin deltakelse har fått svært bred eksponering mot det europeiske forskningssamfunnet.

Fig 12.

6RP: SSP - "norske" prosjekter

Orientering mot tematiske prioriteringer

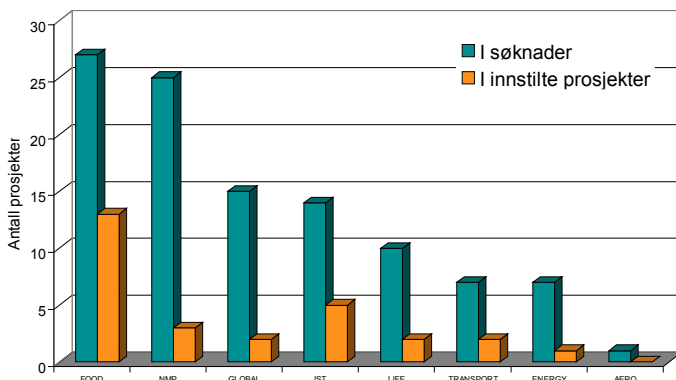

I de "norske" søknadene var det partnere fra nærmere 80 land. Tyngden ligger først og fremst på de 15 gamle EU-landene, dernest på de 10 nye, samt en relativt mindre del på europeiske tredjeland. Samarbeidet med ikke-europeiske land er jevnt over lite. Fig. 14 viser hvilke 20 land de norske aktørene samarbeider hyppigst med, for henholdsvis søknader og innstilte prosjekter. Fremstillingen omfatter samtlige aktiviteter i rammeprogrammet og er basert på antall deltakelser. Norge er tatt med for å vise hvorledes Norge "samarbeider med seg selv", markert med lysere farge. Tyskland og UK topper listen, fulgt av Italia, Frankrike og Spania. Tre nye EU-land er markert med mørkere

Fig 13.

6RP: CRAFT -"norske" prosjekter

Orientering mot tematiske prioriteringer

farge. Vi ser at Polen er på linje med Danmark og Finland. Fig. 15 (side 12) de 10 nye EU-landene samlet, da dette har interesse i tilknytning til Norges bidrag under den reviderte EØS-avtalen Polen er dominerende med nesten dobbelt så mange deltakelser som Tsjekkia og Ungarn. Samarbeidet med de Baltiske land synes å være lite.

På grunn av interne og eksterne bestillinger har Forskningsrådet utarbeidet egne oversikter over bilaterale relasjoner mellom Norge og en rekke land i 6RP. Disse gir detaljert informasjon om samarbeidsrelasjonene på de enkelte 6RP-aktiviteter, både i søknadsfase og for innstilte prosjekter, med angivelse av antall prosjekter, deltakelser og koordinatore. I tillegg er det i forbindelse med EØS-avtalen utarbeidet bilaterale oversikter over norske aktører som er involvert i søknader, respektive innstilte prosjekter med de ulike nye EU-land.

Fig 14.

6RP: Norges 20 viktigste partnerland

Basert på antall deltakelser registrert i database pr. 31.12.2004

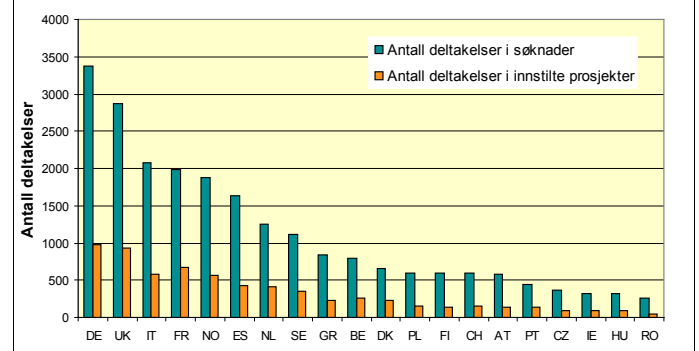
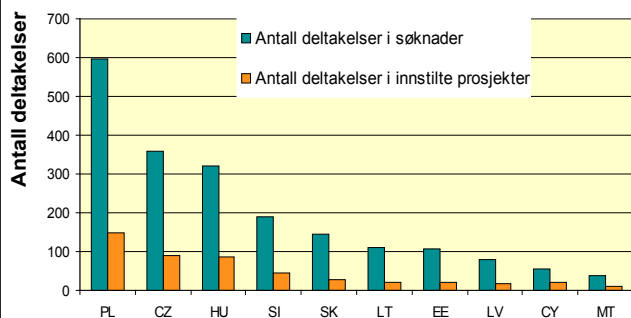

Fig 15.

6RP: Norges samarbeidsrelasjoner med de 10 nye EU-landene

Basert på antall deltakelser registrert i database pr 31.12.2004

Sluttkommentar

Forskningsrådet har nå et unikt statistisk materiale på 6. rammeprogram som oppdateres løpende etter hvert som resultatene strømmer inn fra Kommisjonen. Så langt gjelder det informasjon som vedrører søknader og innstilte prosjekter, ikke kontrakter. Men databasen vil bli oppdatert løpende med endelige data etter hvert som kontraktene kommer på plass. Da ser vi hvilke aktører som eventuelt har falt ut og eventuelle nye som kom til under kontraktsforhandlingene. Endelige støttebeløp muliggjør dessuten en mer nøyaktig beregning av økonomisk retur.

Statistikksystemet gjør det mulig å besvare et bredt spektrum av spørsmål. Det har vist seg meget tjenlig for fremstilling av skreddersydde oversikter og presentasjoner som har vakt begeistring hos brukere både innenfor og utenfor Forskningsrådet.

Det har gitt Forskningsrådet og dets brukere grunnlag for å monitorere, evaluere og fremfor alt proaktivt påvirke norsk deltakelse på en helt annen måte enn tilfellet har vært i tidligere rammeprogrammer.

Informasjon og veiledning

Forskningsrådet holder høy aktivitet når det gjelder informasjon vedrørende alle de mulighetene som 6RP representerer. Det holdes kurs og seminarer om utlysningene i rammeprogrammet og relaterte felt. I 2003 deltok flere enn 1300 personer på disse samlingene, og det ble registrert et betydelig antall førstegangsdeltakere. I 2004 ble det avholdt 21 kurs/seminarer og til sammen 1.652 personer har deltatt. Det er etablert et svært godt samarbeid med Kommisjonen slik at det har vært innledere fra sentralt plasserte saksbehandlere og avdelingssjefer på mange av informasjonsmøtene.

EU-kontorets hjemmeside, www.forskningsradet.no/eu, oppdateres hver dag og gir en god oversikt over utlysninger og nyheter ellers. I tillegg utgis nyhetsbrevet *Samspill*.

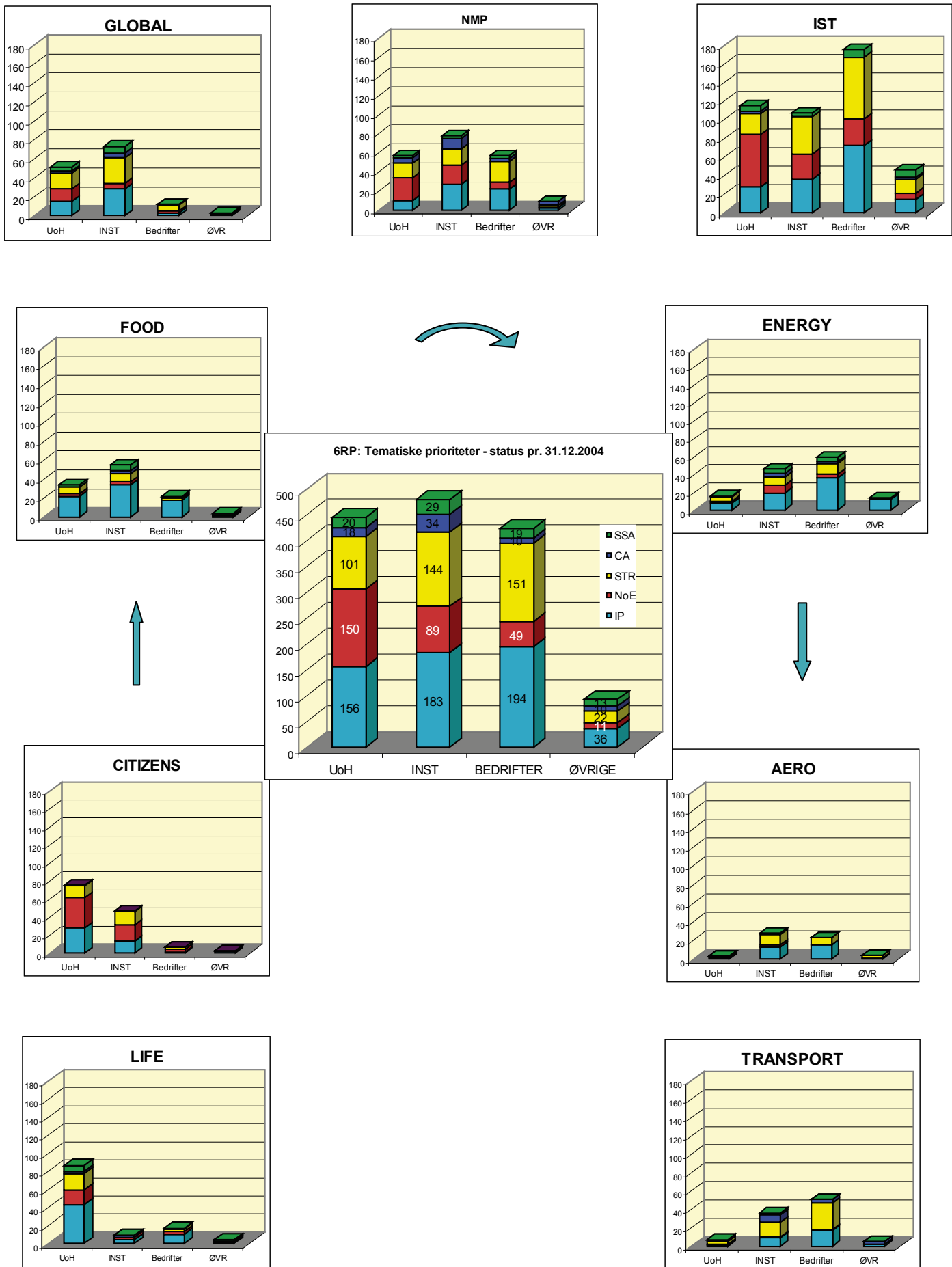
Gjennom 18 faktaark presenteres de ulike feltene i 6RP.

EU-kontoret har 7 ansatte.

Fig 16.

Fra mest institusjonsorientert til mest bedriftsorientert

I sentrum fordeling av samarbeidsformer for norske deltakelser i søknadsfasen

Institusjonsorientert

Bedriftsorientert

1.1. Status for de tematiske prioriteringene

Under følger en oversikt over de tematiske prioritetene i 6. rammeprogram. Alle figurene har samme fargekode og de viser hvilke samarbeidsform som er tatt i bruk. Se figur 5 for forklaring av kodene.

1.1.1. Life sciences, genomics and biotechnology for health

Formål

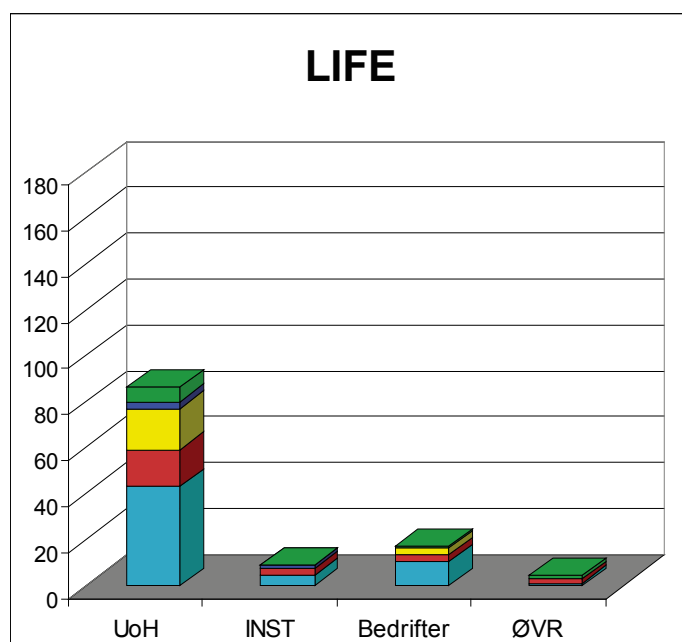
Kunnskapen om genomet til mennesket, dyr og planter er stadig voksende og må anvendes til å fremme human helse og velvære. Satsing på bioteknologi og medisinsk forskning vil ikke bare bidra til bedre helse, men samtidig styrke Europas industri og konkurransekraft. Med et budsjett på 2 255 milliarder € er dette den nest største delstatsingen (etter IST) i 6RP.

Innen tematisk prioritet 1, Life sciences, genomics and biotechnology for health ("Life Sciences"), er tre av totalt fire utlysninger gjennomført. For å mobilisere norske miljø har Norges forskningsråd blant annet holdt informasjonsseminarer i tilknytning til hver enkelt utlysning. I forbindelse med 3. utlysning, som hadde frist i november 2004, ble det holdt seminar i Trondheim og Bergen. Her ble tema og prioriteringer i den nye utlysningen presentert, i tillegg til generell informasjon om 6RP og forberedelsene til 7RP. September 2004 ble det holdt et seminar i Tromsø. Dette var et felles arrangement med presentasjon av 6RP generelt og særlig fokus på de største tematiske prioriteringene, deriblant "Life Sciences". Et tilsvarende møte ble holdt i Bodø i november.

Norges forskningsråd har et ansvar for å stimulere små og mellomstore bedrifter (SMB) til å delta i EU-forskningen innen biovitenskap. Forskningsrådet er partner i et EU-finansiert prosjekt, "SMEs go LifeSciences" som startet i mars 2004. Prosjektet har som mål å få SMBer til å delta i EU-prosjekter (6RP), først og fremst i de to store samarbeidsformene Integrated Projects (IP) og Network of Excellence (NoE). Aktivitetene er bl.a. kartlegging, nettverksarbeid, informasjonsmøter, utvikling av partnersøkdatabase og opplæring. Prosjektet retter seg først og fremst mot bedrifter, men inkluderer også forskningsinstitusjoner innen de fleste europeiske land. Det er avholdt informasjonsmøter i Stavanger, Bergen og Trondheim siden prosjektet startet.

Resultater

Norske aktører deltok i 93 av totalt 868 søknader (dvs. ca. 11 %) sammenlagt i de to første utlysningene i "Life Sciences". Av 223 finansierte prosjekt hadde 22 (dvs. 10 %) en eller flere norske partnere. Seks av disse var IP og tre var NoE. Norge koordinerer fem prosjekt etter de to første utlysningene; ANGIOTARGETING (IP), UiB, OSTEOGENE (Specific Targeted Research Project (STREP)), Ullevål universitetssykehus, IMMIDIAB (Specific Support Action (SSA)), UiO, SNIPER (STREP), Rikshospitalet og GRIPANNT (STREP), UiO. Den norske suksessraten (antall innstilte prosjekter/antall søknader) etter 1. og 2. utlysning er på 24 %, og ligger dermed på tilnærmet samme nivå som EU-snittet (25 %).

Når det gjelder 3. utlysning, som hadde søknadsfrist i november 2004, foreligger ennå ingen resultater. Forøvrig vet vi at det er flere søknader fra norske miljø til utlysningen.

Norsk deltagelse og suksess innen "Life Sciences" er noe lavere enn i de andre nordiske landene. Resultatene vurderes likevel som tilfredsstillende fordi de samsvarer med den nasjonale prioriteringen av fagfeltet, som også er lavere enn i Norden forøvrig.

Deltakerprofilen viser at "Life Sciences" først og fremst henvender seg til universitetene, se figurene over. Figurene viser de norske aktørenes deltagelse, fordelt på de fem ulike samarbeidsformene, i søknadsfasen og i innstilte prosjekt, etter 1. og 2. utlysning. Universitetene deltar i 21 av totalt 27 innstilte prosjekt. Forøvrig er det fire sykehus og fire bedrifter (SMB) blant norske deltakere i de igangsatte prosjektene, og i tillegg deltar Kreftregisteret i et prosjekt.

Eksempler

Fra Institutt for biomedisin, UiB, koordineres det integrerte prosjektet ”Targeting tumor-vascular/matrix interactions” (ANGIOTARGETING), som har som formål å identifisere og validere nye terapiprinsipper for kreft. Konsortiet består av 12 universiteter/forskningsentre og to bedrifter.

”Cancer Control using Population based Registries and Biobanks” (CCPRB) er et ekspertnettverk innen kreftforskning. Store biobanker med lang oppfølgingstid skal integreres for bl.a. å skape en unik mulighet for prospektive kreftstudier, utvikling av en europeisk standard for biobanker og strategi for kreftbehandling og forebygging. 21 institusjoner bidrar med ressurser og integrer sine aktiviteter, herunder Kreftregisteret og UiB.

Planlagte tiltak

Den 4. og siste utlysningen i ”Life Sciences”, som kommer sommeren 2005, vil legge stor vekt på mobilisering av SMBer innen biovitenskap, og vil derfor inneholde mange muligheter for næringslivssektoren. Denne utfordringen ønsker Forskningsrådet å møte ved å arrangere et informasjonsmøte i mars i samarbeid med ”SMEs go LifeSciences”. Programmet for møtet er i stor grad rettet mot næringslivet. Muligheter innen tematisk prioritet 1 samt andre delprogrammer i 6RP skal belyses. I tilknytning til ”SMEs go LifeSciences”-prosjektet er det også planlagt mobilisering og veiledning av utvalgte bedrifter som synes å ha særlig gode muligheter i den siste utlysningen. Videre er det planlagt informasjonseminar om 6RP i Stavanger i mars og i Kristiansand i april, hvor ”Life Sciences” blir presentert som en av de tematiske prioriteringene.

1.1.2. Information society technologies (IST) Programmets målsetning

Formål

Målet med IST i 6RP er å sikre europeisk lederskap innenfor teknologi som underbygger kunnskapsøkonomien, med økt innovasjon og konkurransekraft for europeisk næringsliv og større nytte for alle Europas innbyggere som resultat.

Programmet – som er det største i 6RP med et budsjett på 3.625 M€ - understøtter direkte EUs politikk for kunnskapssamfunnet slik den er nedfelt i e-Europe handlingsplan etter det såkalte Lisboa-vedtaket i EUs Ministerråd i 2000.

Lisboa-strategien skisserer en akselerert overgang til en konkurransedyktig og dynamisk kunnskapsøkonomi som kan understøtte bærekraftig vekst med flere og bedre jobber og større sosial velferd. Dette krever videre anvendelse og bredere tilgjengelighet av informasjons- og kommunikasjonsteknologi og tilhørende produkter og tjenester i næringslivet, i offentlig sektor og i samfunnet som helhet. IST-programmet retter seg både mot

utvikling av de underliggende nøkkelteknologiene og mot innovativ utnyttelse av disse for lettere og mer effektiv utvikling, deling og utnyttelse av kunnskap. Anvendelser som driver for teknologiutvikling vies stadig større oppmerksomhet i programmet.

Aktiviteter

Første utlysning i IST-programmet skjedde 17. desember 2002. Etter dette er det gjennomført to IST-utlysninger til, samt to fellesutlysninger med NMP-programmet. For alle disse har EU-kommisjonen gjennomført evalueringer og har inngått – eller er i ferd med å inngå – kontrakter for de prosjektene som vil bli startet opp. Omlag halvparten av budsjettet er delt ut gjennom disse utlysningene.

Det er med andre ord betydelige midler igjen, og en (stor) fjerde IST-utlysning åpnet 1. desember 2004 med frist 22. mars 2005. Samtidig er ”Future and Emerging Technologies (FET)” gjenåpnet med søknadsfrister henimot rammeprogrammets slutt. En planlagt femte IST-utlysning i mai 2005 med frist i september 2005 forventes å omfatte resten av budsjettet.

I forbindelse med alle utlysningene er det holdt egne IST informasjonsmøter, dels geografisk spredt på Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger og Oslo, mens IST-programmet i tillegg er presentert i større eller mindre arrangementer i samarbeid med miljøer innenfor næringsliv, forskningsinstitutter, universiteter, høyskoler og offentlige virksomheter, også med en viss geografisk spredning. Informasjonsvirksomheten har vært toppet mot de to største utlysningene, nemlig den første og den fjerde. Første informasjonsmøte ble holdt allerede 18. april 2002 med 160 deltakere.

Kommunikasjonen med EU-kommisjonen har i stor grad skjedd gjennom deltakelse i IST-programkomitéen (ISTC) og i Kommisjonens informasjonsmøter for IST National Contact Points. For tiden er det én norsk nasjonal ekspert som arbeider i IST-administrasjonen.

Kommisjonens medarbeidere bidrar med innlegg i en del av informasjonsmøtene. Dette var for eksempel tilfelle i ett av arrangementene høsten 2004 som ble gjennomført i Brussel i samarbeid med Forskningsråden ved Den norske delegasjonen til EU, og med 50 norske deltakere.

Utenom arrangementene er det utført mye individuell rådgivning om enkeltvirksomheters muligheter innenfor IST-programmet. Dette er i stor grad en telefon- og internettstøttet tjeneste.

Forskningsrådets arbeid med IST-programmet er tilført større ressurser i løpet av perioden. Dette har muliggjort et utvidet tjenestetilbud i form av ”Workshops” og assistanse i utvikling av prosjektforslag. Tilbudet om ”Workshops” har vært gitt til både enkeltvirksomheter og i form av fellesarrangementer om mer gjennomgående

tema i prosjektforslagene. Hensikten her er å komme over i deltakernes egne spesifikke problemstillinger, som supplement til den mer enveis formidlingsmetoden som informasjonsmøter bygger på.

Mot slutten av perioden har Forskningsrådet også utviklet et tilbud for kommentering av prosjektforslag som er under arbeid. Kommenteringen vil delvis skje med egne krefter, men også ved hjelp av eksterne rådgivere.

Forskningsrådet har siden 1996 deltatt i flere prosjekter – med støtte fra IST-programmet - under merkenavnet *ideal-ist*. Det tredje prosjektet i rekken ble avsluttet i april 2004, mens et fjerde startet i juni 2004. Hovedinnsatsen i prosjektet dreier seg om partnersøk. Bare i forbindelse med fjerde utlysning i IST forventes det at 110 partnersøk formidles gjennom dette nettverket i 34 deltakerland.

Forskningsrådet deltar også i et ERA-Net-prosjekt innenfor IKT-området (mikroteknologi).

EU-kommisjonen har holdt fem møter i IST-programmets programkomité i første halvår.

Status for norsk medvirkning halvveis i programperioden

Arrangementene der Forskningsrådet har presentert IST-programmet, har vist en bred interesse. Summert deltakerantall på disse arrangementene er over 1.000, som riktignok omfatter mange gjengangere.

Med økt kapasitet i 2004 har Forskningsrådet sett seg i stand til å bruke mer tid på å analysere den norske deltakelsen i IST-programmet. For temaene eHealth, eGovernment og eLearning – som alle var preget av relativt svakt resultat for prosjektforslag med norsk deltakelse - er det utarbeidet korte analyserapporter hvor porteføljen med norsk deltakelse sammenlignes med fellestrekk ved innstilte prosjektforslag.

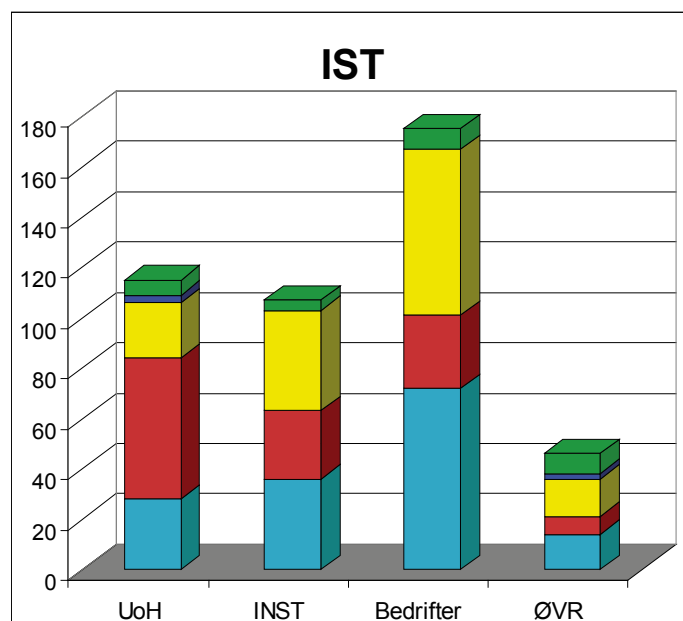
Basert på statistikk fra Kommisjonen, undersøkelser og egne analyser som for eksempel de ovenfor nevnte, ser en flere indikatorer som kan brukes for å karakterisere deltakelse:

- Den norske økonomiske uttelling ligger klart under det en ville kalle "fair return" – en får igjen mindre i samlet prosjekttilskudd enn det en forholdsvis kontingentandel ville tilsi.
- Prosjektforslagene med norsk deltakelse har en større innvilgelsesrate enn europeisk gjennomsnitt. Ettersom de fleste har utenlandske koordinatore, kan dette tyde på at norske aktører i gjennomsnitt er flinke til å velge konsortiumpartnere.
- Den enkelte norske deltakerens andel i prosjektet, målt i € prosjekttilskudd, er fullt på høyde med europeisk snitt.
- En svært høy andel av prosjektforslag med norsk koordinator blir avslått. Dette kan tyde på at for mange norske aktører mer betrakter IST-programmet som en

arena for å fremme en søknad om prosjektbevilgning, enn som en arena for å utvikle nettverk og realisere prosjekter som krever et bredt europeisk samarbeid. Tallene tyder på at flere av de norske miljøene som stiller seg i spissen for prosjektforslag, har for dårlig nettverk ut i Europa og for lite kompetente ressurser til å utvikle prosjektforslag.

- Fra norsk side har en i langt større grad enn europeisk gjennomsnitt engasjert seg i de nye prosjektformene IP og NoE. I IST "Call 1" ble innstilte prosjekter innenfor IP sterkt beskåret både med hensyn på prosjektperiode og budsjett. Dette forklarer delvis at norsk innvilgelsesprosent målt i € ligger under europeisk snitt til tross for at innvilgelsesprosenten i antall ligger over.
- De tre analyserapportene som er nevnt ovenfor gjelder områder med spesielt dårlig norsk uttelling. Konklusjonene tyder på at deltakerne i disse områdene ikke hadde gode eller relevante nok nettverk ut i Europa.
- I snitt deltar hver enkelt norske aktør i færre prosjektforslag enn aktører fra resten av Europa. En forklaring kan være at en fra norsk side har færre store aktører. Dette gir svakere grunnlag for institusjonell gjenbruk av erfaringer, og små aktører har naturligvis begrenset kapasitet til å delta i flere parallelle prosjektinitiativer.

- En *ideal-ist*-undersøkelse har vist at om lag tre fjerdedeler av medlemmene i konsortier rekrutteres blant koordinatorens "venner" og "vennens venner", og dette gjelder trolig en enda større andel av kjernemedlemmene i konsortiene.
- Midtveis i IST 6RP har norske aktører en økonomisk uttelling som er meget nær halvparten av total uttelling i IST i 5RP. Dette indikerer at det ikke kan forventes noe vesentlig bedre resultat for IST-programmet som helhet enn i 5. Rammeprogram.

Totalt er det etter de tre første IST-utlysningene norsk deltakelse i 55 innstilte prosjekter. Det er 39 forskjellige virksomheter som deltar, og 20 av disse er bedrifter. De hyppigste aktørene er Telenor og SINTEF IKT, mens omlag et ti-talls andre deltar så mye at en kan snakke om institusjonell gjenbruk av søknadskompetanse. Til sammen har det vært nærmere 450 norske deltakelser i prosjektforslag (hver aktør kan ha deltatt i mange). I underkant av 40 % av all bedriftsdeltakelse i de tematiske programmene i 6RP er innenfor IST-programmet.

Eksempeler

BROADWAN - Broadband services for everyone over fixed wireless access networks - er et Integrated Project med Telenor FoU som koordinator og i tillegg Nera ASA som norsk deltaker. Prosjektet har 25 deltakere fra 9 land og et omfang på 50 årsverk per år med foreslått varighet 5 år. IST-programmet bidrar med 4 mill € for hvert av de første to årene, hvoretter konsortiet må søke på nytt for videreføring. Den norske andelen i prosjektet er om lag 18 %.

INTEROP - Interoperability Research for Networked Enterprises Applications and Software - er et Network of Excellence-prosjekt der nettverket omfatter 162 forskere fra 53 institusjoner i 15 land. 14 av de 162 kommer fra NTNU, Universitetet i Bergen, Computas AS og SINTEF IKT.

SIVSS - Scaleable Intelligent Video Server System - er et Specific Targeted Research Project med to norske deltakere - SIMULA-senteret og O-Mass AS. I prosjektet deltar 7 virksomheter fra 5 land. Prosjektet er planlagt å løpe i to og et halvt år, med en total støtte på 3,6 mill €, og den norske andelen er i underkant av en tredjedel.

”EIAO - European Internet Accessibility Observatory” er et Specific Targeted Research Project - med Høgskolen i Agder som koordinator. I tillegg deltar fra Norge Vista Utredning AS, Nettkroken AS, Intermedium AS og Universitetet i Tromsø, mens Helse- og sosialdirektoratet deltar i en referansegruppe for prosjektet. De andre deltakerne kommer fra Tyskland, Storbritannia, Italia, Polen og Danmark. Prosjektet varer i tre år, og har et total omfang på om lag 3 mill €, hvorav EU bidrar med om lag 2 mill €. Prosjektet skal etablere teknologigrunnlaget for et ”Observatory” for å måle tilgjengelighet i internettjenester.

Planlagte tiltak

Forskningsrådets innsikt i norske aktørers uttelling og ønsker om støtte til søknadsarbeid, prosjektetablering og -gjennomføring legges til grunn for tilpasning av informasjons- og veiledningsinnsatsen. Det vil fortsatt bli gitt bred informasjon for å motivere flere deltakere, men mer vekt enn tidligere blir lagt på å bidra til erfaringsutveksling for kostnadsreduksjon og

kvalitetsheving for de som deltar. Dette gjelder både utforming av prosjektforslag og utvikling av norske aktørers nettverk.

I april og mai 2005 planlegges det informasjonsmøter i forbindelse med ”Call 5”. Dette følges opp med ”Workshops” på spesielle tema i utformingen av prosjektforslag.

Første utlysning i IKT/IST i 7. rammeprogram forventes å komme i oktober/november 2006. Allerede i oktober 2005 planlegger Forskningsrådet flere informasjonsmøter for å sette fokus på 7RP, også innenfor IKT/IST. Erfaringen fra oppstart av tidligere rammeprogram viser at ny programinndeling og nye prosjektformer krever betydelig veiledningsarbeid for at de potensielle søkerne skal bli fortrolige med de nye vinklingene.

1.1.3. Nanotechnologies and nano-sciences, knowledge-based multifunctional materials and new production processes and devices (NMP)

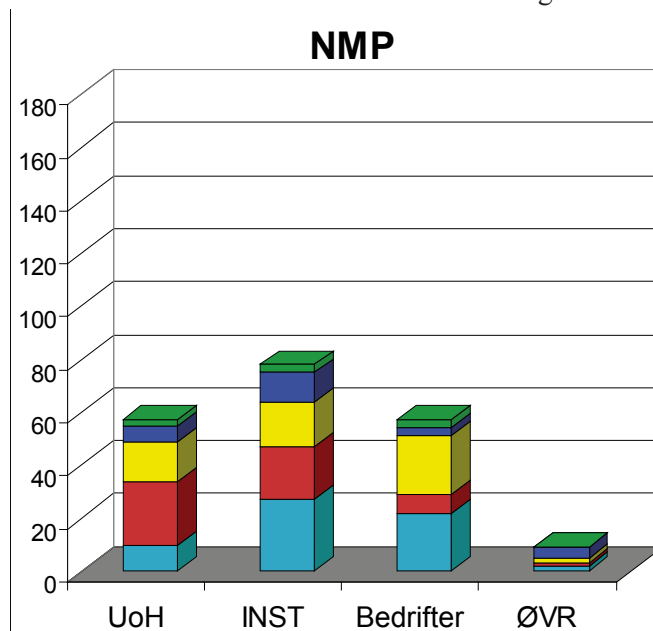
Formål

EUs formål med denne aktiviteten er å medvirke til forbedringer i Europeisk industri basert på store teknologispang i stedet for inkrementelle steg. En ønsker at industrien omformes mot mer kunnskapsbasert produksjon, enten ved vertikal integrering eller via samarbeid på tvers av sektorene. Via de nye virkemidlene ønsker en å stimulere til implementering av nye teknologier spesielt i sektorer med mange SMB. I tillegg håper kommisjonen at store nyvinninger øker dialogen med samfunnet og skaper entusiasme for vitenskapen.

Aktiviteter

Statistikk/kommentarer pr. 31/12.2004

Det har nå vært gjennomført to fulle utlysninger innen NMP-området. NMP-området har konsekvent hatt en tottrinns søkerunde for de store NoE og IP

prosjektene. Over 1500 søknader har blitt sendt inn i dette programmet, og vi regner med at det har vært norske partnere med i over 200 søknader. Antallet aktive norske ligger mellom 250 og 300 deltakelser i prosjektsøknadene.

Etter de to første utlysningene i NMP er det totalt 29 norske partnere med i 20 prosjekter. Nå er 7 norske bedrifter med som partnere, foruten 14 institutter, 5 universiteter og 3 andre institusjoner deltar. En norsk SME er med i en IP for SME, et område hvor Norge har hatt spesielt lav deltakelse.

I oktober 2004 var det også søknadsfrist for felles utlysning nummer to mellom IST og NMP. Her er Norge med på 8 prosjekter til sammen, de fleste med hovedvekt mot IST.

Sammenliknet med andre områder i FP6 og tidligere rammeprogram for denne sektoren så er deltakelsen så langt lavere enn det som var forventet innenfor NMP-området. Det har vist seg at det har vært vanskelig å få industrien engasjert. I tillegg har de bedriftene som har deltatt ikke funnet frem til de beste konsortiene. Symptomatisk er at de bedriftene som nå er med nesten utelukkende er store internasjonale firmaer. Årsakene til den svake deltakelsen kan være mange:

- Vanskelig for industrien å se at det er noe å hente for dem
- Liten kapasitet til å kunne følge med på muligheter som tilbys innen FP6
- Manglende nettverk inn mot de fremste forskningsmiljøene i Europa
- Norge har kommet sent med forskning på de nye områdene; nanoteknologi, materialer og produksjon
- Flere norske internasjonalt anerkjente forskningsgrupper, som for eksempel ved SINTEF og IFE, deltar i tematisk prioritert seks/Bærekraftig utvikling, global endring og økosystemer.

Vi ser at de miljøene som har lyktes ligger helt fremme i forskningsfronten og har hatt godt samarbeid med europeiske partnere over lang tid før starten på FP6.

Totalt så langt i 6. rammeprogram har NMP-området hatt 3 store infomøter med representanter fra kommisjonen til stede. Nickolas Hartley, Dr. Renzo Tomellini og José-Lorenzo Vallés, alle er Head of Unit for hvert sitt område i de industrielle teknologiene i kommisjonen. Til sammen litt under 200 deltakere har vært tilstedet på disse møtene.

Eksempler

Hele stålindustrien i Europa er samlet i et stort Integrated Project (ULCOS) som har som målsetting å halvere CO₂ utslippet med 50 % ved fremstilling av stål. Toneangivende norske aktører er SINTEF, SINTEF Energiforskning og Statoil som storforbruker av stål og energileverandør. Det har vært spesielt vanskelig

å få engasjert SME'er i den nye prosjekttypen IP for SME, men nå er en liten norsk bedrift, Wood Polymer Technologies (WPT), med i et IP for SME prosjekt på utvikling av miljøvennlige stoffer til impregnering av tre. WPT skal lede en av arbeidspakkene og har derfor en sentral rolle i prosjektet. SINTEF Materialer og kjemi er koordinator i en STREP som skal utvikle teknikker for å lage kapsler i nanometer størrelse som tilfører kroppen medisin på en kontrollert måte. Det er et krav at disse teknikkene skal være realiserbare både teknisk og økonomisk.

Tiltak

I 2005 har den tredje og siste utlysningen innenfor NMP-området sine søknadsfrister. Utenom det store informasjonsmøtet som ble holdt i oktober 2004, holdes det mindre lokale møter med interessenter. Dette er interne møter på større institusjoner og åpne møter i samarbeid med andre deler av rammeprogrammet. Det planlegges bl.a. et spesielt initiativ til å informere på Vestlandet med åpne møter og enkelte bedriftsbesøk

1.1.4. Aeronautics and space

Formål

Programmet skal bidra til å forbedre produkter og tjenester innen luftfart og romvirksomhet. Dette gjennomføres ved å konsentrere den forskningsmessige innsats etter strategier trukket opp av Advisory Council for Aeronautics Research in Europe og European Strategy for Space og delvis i samarbeid med European Space Agency (ESA).

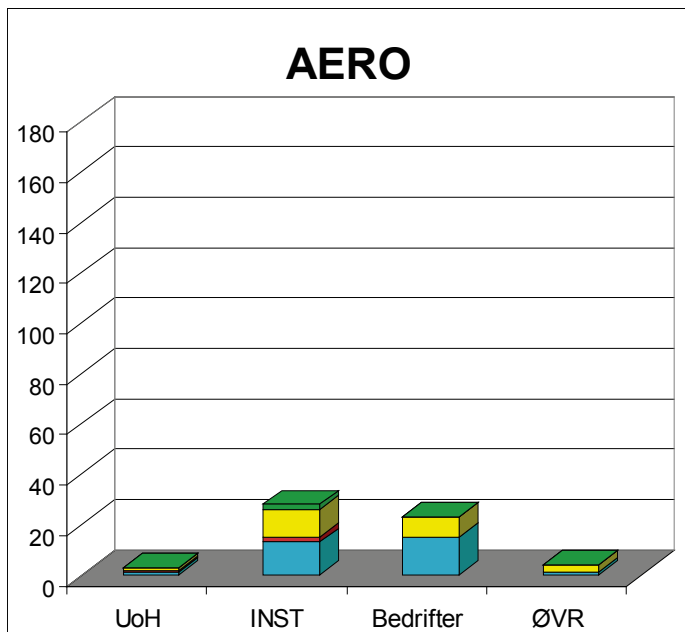
Aktiviteter

I januar 2004 ble det holdt informasjonsmøte sammen med Flyselskapenes Landsforening vedrørende mulighetene innen Aeronautics i forbindelse med 2. utlysningsrunde. Dette har resultert i en rekke oppfølgingsmøter med enkeltbedrifter og institutter for å hjelpe med å avklare muligheter/krav/fordeler/ulempes for evt. deltakelse.

Norsk Romsenter har gjennom flere år hatt jevnlig møter med norske interessegrupper innen de tre sektorene satellittnavigasjon, satellittkommunikasjon og jordobservasjon, og det informeres jevnlig om EU FP6 gjennom disse gruppene. GMES (Global Monitoring for Environment and Security) er en viktig del av romaktiviteten i FP6, og 28-29 oktober 2004 arrangerte Norsk Romsenter sammen med Norges forskningsråd et større seminar for norske miljøer om GMES. I tillegg til å sette GMES inn i en større sammenheng med innlegg fra bl a European Space Agency (ESA), ble det orientert om de kommende FP6-utlysninger i 2005.

Resultater

Resultatene for 2. utlysning ble klare i 2004. Totalt ble 362 prosjektsøknader vurdert, hvorav 27 med norske partnere. 103 prosjekter ble innstilt til finansiering, hvorav 13 med norske deltakere og hvor 2 av prosjektene har norsk koordinator.

Dette bekrefter den samme trenden som under 1. utlysning i 2003:

- Begrenset antall norske deltakelser
- Meget høy suksessrate for søknader med norsk deltakelse (48 % for Norge, vs. 28 % som aggregert gjennomsnitt for alle)

Det er særlig norske bedrifter og institutter som har vist interesse for å søke Aeronautics and Space-programmet, universitetssektoren er nærmest helt fraværende. IP og STREP er foretrukne samarbeidsformer; det er svært få NoE i dette programmet.

Tiltak

I siste utlysningrunde på Space vil spørsmålet om bærekraftigheten til GMES-tjenestene på lang sikt bli studert gjennom et Integrated Project. Dette vil berøre forholdet mellom nasjonale tjenester og tjenester i felles europeisk regi. Det er strategisk viktig at det blir god norsk deltakelse i et slikt prosjekt.

Ved nye informasjonsmøter bør Park Air/Seatex/NERSC benyttes for å illustrere hvorledes utviklingsmiljøer benytter FP6 i sin langsiktige forsknings – og utviklingsstrategi.

Eksempler

Firmaet Park Air Systems AS i Horten er en sentral aktør og har påtatt seg store oppgaver i to Integreerte Prosjekter, **EMMA**, og **EMMA2** som til sammen har et omfang på over 300 millioner kroner. Disse prosjektene skal kvalifisere og teste ut i full skala et system for å lede fly på en sikker og optimal måte fra landing til parkering ved ankomsthall. Systemet skal være fullstendig integrert

i de mest avanserte systemer for flytrafikkavvikling og det skal danne grunnlag for internasjonale standarder på området.

Sikkerhet til sjøs er et prioritert området i FP6 og den norske bedriften Kongsberg Seatex er sentralt plassert i flere prosjekter innen maritime anvendelser av det fremtidige europeiske satellittnavigasjonssystemet Galileo. Dette bidrar til å plassere bedriften sentralt i utviklingen av fremtidige maritime Galileo-tjenester.

Nansensenteret for miljø og fjernmåling (NERSC) i Bergen har så langt hatt betydelig suksess i FP6. NERSC har spesielt en viktig rolle i det integrerte prosjektet MERSEA (Marine Environment and Security for the European Area), hvor 14 land deltar. Her utvikles og demonstreres nye metoder for overvåkning av havmiljøet, med særlig fokus på kobling av satellittdata, modeller og in-situ målinger. NERSC er også med i ekspertnettverket GMOSS (Global Monitoring for Security and Stability), hvilket kan være et viktig springbrett for nye prosjekter i kommende utlysninger. Også i andre utlysning er NERSC inne, med sin deltakelse i MOTIIVE (SSA).

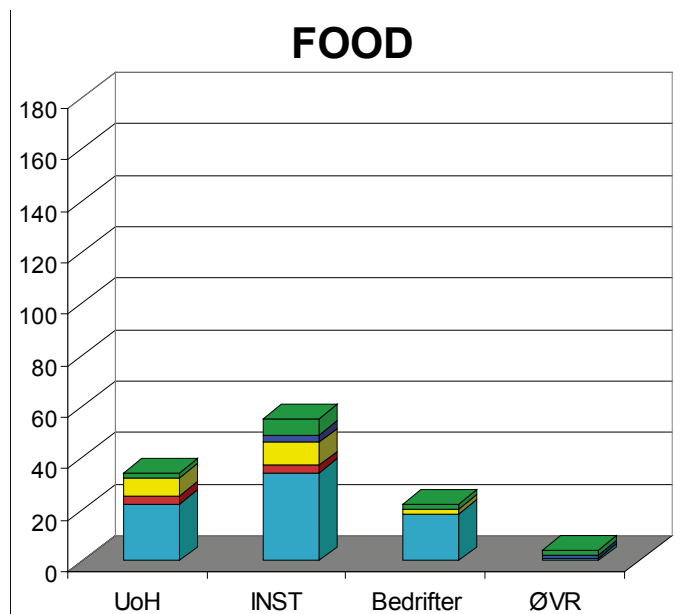
1.1.5. Food quality and safety

Formål

For å synliggjøre EUs satsing på matvarekvalitet og -trygghet har temaområdet blitt løftet ut av kategorien "Quality of Life" som en egen tematisk prioritet i 6RP. Konseptet "From FORK to FARM" er introdusert for å sette fokus på forbrukerens helse og livskvalitet.

Resultater

Norske miljøer har hevdet seg meget godt i 1. og 2. utlysningrunde. Engasjementet er høyt og uttellingen god. Av alle søknader som hittil er blitt sendt til Brussel innen 'Food Quality and Safety', har 19 % (72 av 384) norsk deltakelse. Til sammen er 80 søknader innstilt til finansiering eller ferdigforhandlet, og 21 av disse (26

%) har minst en norsk samarbeidspartner. Norske søkere kan dermed vise til høy suksess, det vil si at hver tredje søknad med norsk deltakelse har fått uttelling. I ca. hvert fjerde prosjekt som Kommisjonen finner støtteverdig er vi/norske aktører involvert. Norske miljøer er godt representert i prosjekter som bruker samarbeidsformen IP (i 9 av 16 innvilgede) og NoE (i 4 av 6 innvilgede). I tillegg deltar norske partnere i 6 av 26 igangsatte/innstilte STREPer. Virkemiddelet SSA har i liten grad engasjert miljøer innen matområdet, og uttellingen har vært minimal. Også i dette delprogrammet ser vi at norske miljøer satser sterkt på samarbeidsformene som gir langsiktige integrerings- og strukturingsfordeler. Foreløpig informasjon fra miljøene om søknader som har vært under forberedelse de siste månedene tyder på at denne trenden vil fortsette i 3. utlysningrunde (søknadsfrist 08.02.05). Stadig nye aktører finner veien til rammeprogrammet og vårt inntrykk er at flere aktører tar større ansvar/har økt grad av ledelse i prosjektene enn tidligere.

Eksempler

”**SEAFOODplus**” er navnet på et stort **integriert prosjekt** som har 10 norske partnere fra UoH, institutt- og bedriftssektoren (4 SMB). Mer enn 70 aktører fra 16 land samarbeider. Målet er å utvikle sunn, skreddersydd sjømat fra fiskeri og havbruk, bearbeide og bruke avfallsprodukter - alltid med utgangspunkt i forbrukerens velvære. Det største delprosjektet av i alt 20, ”Aquaculture”, ledes av Fiskeriforskningsinstitutt et i Tromsø. Hele prosjektet har et budsjett på 26 mill. €, hvorav 14.4 finansieres av EU. Veterinærinstituttet deltar i ”**NeuroPrion**”, et **ekspertnettverk** innen temaområdet ”forebygging, kontroll og håndtering av prionsykdommer”. Prosjektet integrerer aktivitetene ved 29 institusjoner i 13 land (kjernegruppe). I tillegg bidrar flere partnere til nettverket. Budsjettet er på over 14 mill. € og forvaltes av konsortiet i felleskap. Formålet med prosjektet er å utvikle og styrke Europas evne til å takle en eventuell ny kugalskapskrise samt å sikre menneske- og dyrehelse. Eksisterende kunnskap skal forvaltes i felleskap og det skal fokuseres på anvendelsen av kunnskap (diagnose, standardisering, etc.). EUs bidrag til integrering skal anvendes til å fylle hull i prionforskningen og fremme kommunikasjon om temaet.

Aktiviteter/Tiltak

Høsten 2003 bidro norske matakterer til å spille inn temaer til 3. og 4. utlysning i ”Food Quality and Safety”. Mange av innspillene som våre miljøer hadde formidlet fant innpass i utlysningsteksten til begge utlysningene. Resultatene av denne prosessen bidrar til å legge føringer for tiltak som bør iverksettes innenfor andre halvdel av delprogrammet.

Et stort nasjonalt informasjonsmøte ble gjennomført (august 2004) i forbindelse med 3. utlysning av midler og for å markere den norske suksessen i dette delprogrammet. EUs nyutnevnte direktør for direktoratet for bioteknologi, landbruk og mat, Christian Patermann, var hovedtaler. Han fikk møte norske FoU-aktører, departementer og forvaltning og hadde anledning til å besøke sentrale matforskningsmiljøer i Norge ved deres institusjoner. Direktørens besøk har dannet grunnlaget for et fruktbart samarbeid mellom hans direktorat og Norges forskningsråd. Vi er i gang med å planlegge et nytt nasjonalt informasjonsmøte for 4. og siste utlysning i delprogrammet, der bl.a. erfaringsutveksling mellom norske aktører vil bli vektlagt.

Flere regionale informasjonsmøter om EU-forskning er blitt gjennomført av Forskningsrådet i samarbeid med regionale UoH-aktører (Tromsø, Bodø, Lillehammer). I møtene er EUs matsatsing blitt presentert. Neste møte vil bli arrangert i Stavanger i første kvartal 2005.

EUs aktiviteter rettet mot små og mellomstore bedrifter (SMB) (Craft og Collective Research) har vært attraktive for matvaresektoren. Kontakten med SMB vil fortsette med samme intensitet som til nå i rammeprogrammet vha veiledning, kartlegging gjennom SkatteFunn og oppsøkende virksomhet. I den forbindelse samarbeider Forskningsrådet med Matforsk og Teknologisk Institutt om å arrangere et kurs/infomøte for målgruppen i denne sektoren.

Andre fremtidige aktiviteter vil ha spesiell fokus på oppsøkende virksomhet overfor store bedrifter (lokomotiver) og nye FoU-aktører, bevisstgjøring av UoH- samt instituttsektoren vedrørende deres rolle i å trekke med norske bedrifter inn i forskningsprosjekter og økt bevisstgjøring rundt miljøenes utbytte av å være evaluator for EU-prosjekter. Innenfor matvaresektoren vil også Forskningsrådet forsøke å bidra til samarbeid mellom norske aktører for å øke synergien mellom dem og styrke deres gjennomslagskraft i europeiske nettverk.

1.1.6. Sustainable development, global change and ecosystems

”Global Change and Ecosystems”

Som en del av satsingen ”Bærekraftig utvikling” spiller forskning omkring klimaforandringer, økosystemer, artsmangfold, vannressurser, naturkatastrofer og bærekraftig ressursforvaltning en sentral rolle for å oppfylle både internasjonale forpliktelser og å implementere EUs politikk på området miljøvern.

Aktiviteter

Den 3. utlysningen i delprogrammet ble lansert den 16. juni og allerede 2 dager senere avholdt Forskningsrådet et stort informasjonsmøte. Om lag 100 deltakere fikk formidlet EUs mål og satsinger innen miljøforskning av Dr. A. Tilche, Head of Unit for Water Cycle and soil-related aspects i directorate for environment. Synspunkter, strategier og erfaringer sto i fokus da representanter fra norske miljøer med internasjonal kompetanse belyste det norske perspektivet i.f. m. miljøforskning. Foruten norsk klimaforskning og biodiversitet på globalt nivå ble det fokusert på hvordan norske forskere kan utnytte Norges fortrinn innen marin forskning og utfordringer for forskere innen miljøteknologi. Siden EUs ”Environmental Technologies Action Plan” (ETAP) var sentral for flere temaer i den 3. utlysningen la både Dr. A. Tilche og flere norske miljøer vekt på miljøteknologi. Et av målene med møtet var å øke deltakelsen fra norsk næringsliv innen miljøteknologi.

Dr. Tilche besøkte ett sentralt forskningsmiljø og diskuterte EUs satsing på miljøforskning med sentrale aktører i et nettverksmøte arrangert av Forskningsrådet. Slik kunne norske institusjoner posisjonere seg overfor Kommisjonen, og Dr. Tilche stifte bekjentskap med våre FoU – miljøer.

I regi av EU-kontoret ble det avholdt et informasjonsmøte i Trondheim 8. september i samarbeid med NTNU, der det ble orientert om administrative, økonomiske og juridiske aspekter ved deltakelse i EUs 6. rammeprogram. På dette møtet ble det spesielt fokusert på miljøforskning. Her var det totalt 30 deltakere.

Muligheter innen miljøforskning ble belyst på høstens store informasjonsseminar om 6RP ved Universitetet i Tromsø (100 deltakere).

I tillegg til disse møtene har Forskningsrådet orientert om miljøforskning for forskningsmiljøer i Lillehammerområdet i samarbeid med Østlandets Brusselkontor.

Resultater fra 1. og 2. utlysning:

Hver femte søknad til Global Change and Ecosystems har minst en norsk partner (92 av 468), mens sågar hver tredje søknad som er innstilt eller igangsatt, har norsk deltakelse (28 av 77). Med en suksessrate på 30 % ligger vi godt over gjennomsnittet for alle deltakende land.

Suksessraten for alle land har falt betraktelig (fra 22 % til 13 %) fra 1. til 2. utlysning, noe som trolig skyldes innføringen av en tostegs søknadsprosedyre for integrerte prosjekt og ekspertnettverk.

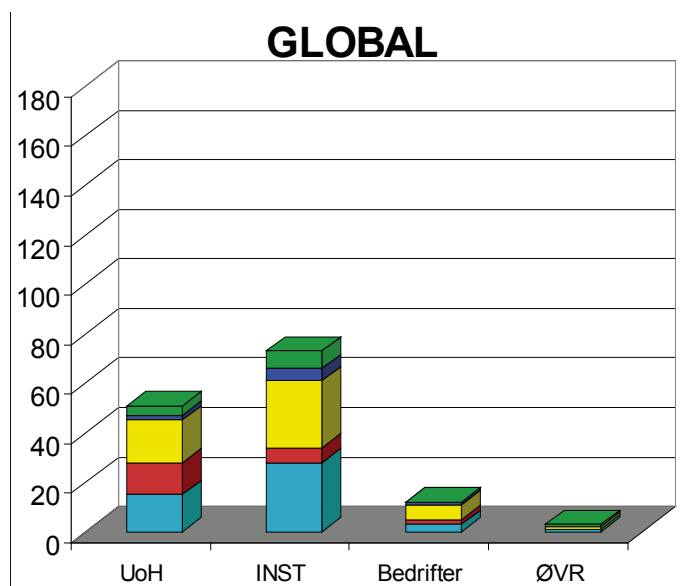
Det er påfallende at norske miljøer har satsset og lykkes spesielt i de nye samarbeidsformene (IP og NoE): vi er med i 10 av 19 innstilte / igangsatte IP og har norsk deltakelse i alle innstilte / igangsatte ekspertnettverk (5 av 5).

Blant miljøene som lykkes finner vi aktører fra universitetene, instituttssektoren og næringslivet.

I tillegg er Forskningsrådets NCP-er og programkoordinatorer engasjert i flere ERA-NET prosjekter og teknologiplattformer som er relevant for Global Change and Ecosystems.

Eksempler

Bjerknessenteret ved UiB, et senter for fremragende forskning, er koordinator for Carbocean, et integrert prosjekt under EUs 6. rammeprogram. Prosjektet har

en tidsramme på fem år og mottar i denne perioden 14,5 millioner euro. 47 forskergrupper er involvert. Havet er jokersen i klimaspillet, og EU-prosjektet skal se nærmere på hvordan havet tar opp karbondioksid. I løpet av prosjektperioden håper forskerne å få vite mer om hvordan land, hav og atmosfære utveksler CO₂, hvilken rolle biomassen i havet spiller, og hvordan havets evne til å ta opp CO₂ blir påvirket av klimaendringer.

MARBEF (Marine Biodiversity and Ecosystem functioning) er et ekspertnettverk som samler Europas kapasiteter innen havforskning. Formålet er å integrere marin forskning samt å danne et virtuelt europeisk institutt med et langtidsforskningsprogram og lenker til industri og det offentlige. Aktiviteter som kreves for å håndtere belastninger på marine økosystemer forårsaket av menneskets aktiviteter og effekter av klimaforandringer samordnes. Akvaplan, Niva, UiO (marin biologi) og Havforskningsinstituttet er med i dette

konsortiet på 56 prestisjefulle europeiske institusjoner, som får integreringsstøtte på 8,7 mill. € over 5 år. Figuren viser at forskningsinstituttene er tyngst inne med størst suksess innen integrerte prosjekter (IP) og strategiske satsinger (STR). Det er en utfordring å få større deltakelse fra norsk næringsliv.

Tiltak

Forskningsrådet vil i samarbeid med Universitetet i Bergen holde et informasjonsseminar i Bergen 15. april. På dette møtet vil Per Backe-Hansen, nasjonal ekspert i direktoratet for miljø, Europakommisjonens DG Research, og representanter fra norske fagmiljøer og Forskningsrådet informere om temaer som kommer opp i den 4. utlysningen i Global Change and Ecosystems, andre muligheter i 6. rammeprogram og miljøforskning i 7. rammeprogram. Det vil bli fokusert på hvilke erfaringer vi har gjort så langt, muligheter for næringslivet, og viktige drivkrefter som f eks ”miljø og helse”, jordobservasjon og teknologiplattformer. Norges satsing på marin forskning, ”The Oceans”, vil det også bli orientert om.

På EU-kontorets planlagte informasjonsseminarer rundt i landet vil det også bli informert om Global Change og Ecosystems og miljøforskning i andre deler av 6. rammeprogram.

EU-kontoret og NCPene er i løpende dialog med norske fagmiljøer og følger opp i forhold til den 4. utlysningen.

Andre sentrale aktiviteter i 2005 er oppstart og videreføring av flere ERA-NET prosjekter og teknologiplattformer som er relevant for Global Change and Ecosystems.

”Sustainable energy systems”

Formål

”Sustainable Energy Systems” skal styrke FoU-kompetansen slik at Europa skal kunne ta i bruk energisystemer som er bærekraftige både på kort og lang sikt. Slike energisystemer skal forene både sosiale, økonomiske og miljømessige hensyn og bidra til at Europa ligger i forkant når det gjelder internasjonalt samarbeid for å motvirke globale miljøendringer.

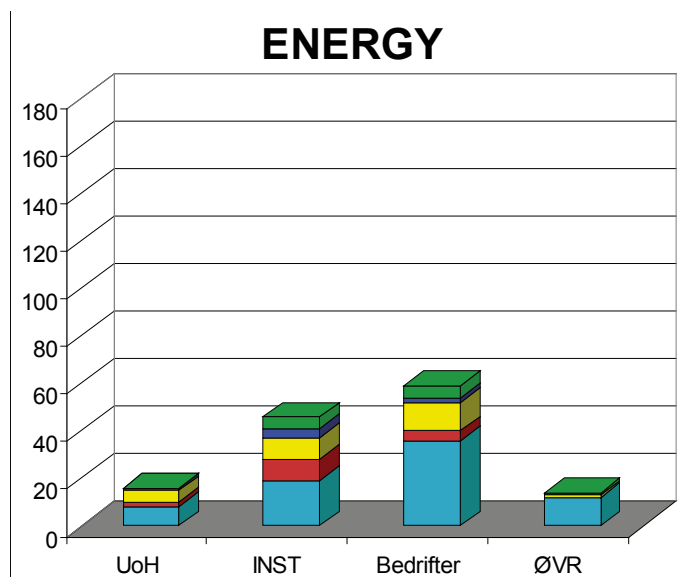
Energiforskningen under det 6. rammeprogrammet er delt i to; 1) forskning til støtte for EUs energipolitikk, som administreres av DG TREN (transport og energi) og 2) langsiktig energiforskning og integrerte aktiviteter som administreres av DG RESEARCH (forskning). De to delene har en bevilgning på 405 millioner € hver over programperioden.

Følgende områder er dekket av energiprogrammet:

- Kostnadseffektiv energiforsyning fra -, storskala integrasjon av – og avanserte konsepter for fornybare energikilder
- Eco-bygninger
- Polygenerering
- Alternative motorbrenslere
- Brenselceller
- Energibærere/-transport inkl. hydrogen
- Innfangning og lagring av CO₂
- Sosioøkonomiske verktøy

Resultater

Kommisjonen publiserte to utlysninger i 2004, begge med frist 8. desember. Resultatene fra disse utlysningene er ikke klare, men det ser ut til å være en betydelig norsk deltakelse i prosjektene som ble sendt inn til Kommisjonen. Blant annet har et forslag til et stort integrert prosjekt (IP) norsk koordinator.

Forskningsrådet arrangerte en informasjonsdag om utlysningene innenfor hydrogen og brenselceller 13. september 2004. Jan Erik Hanssen (tidl. Kommisjonen) holdt et innlegg om Kommisjonens prioriteringer for 13 interesserte.

Forskningsrådet deltok i 2004 aktivt i etableringen av ERA-nettene HyCo (hydrogen) og Inner (innovative energiteknologier). Videre deltar Forskningsrådet i ERA-nettet FENCO (Ren fossil energi).

Så langt i Rammeprogrammet deltar 15 norske bedrifter (25 deltakelser), 2 universiteter (5 deltakelser), 11 institutter (19 deltakelser) og 7 øvrige aktører (kommuner, stiftelser etc.) i prosjekter under område 6.1. Norge har en høy suksessprosent på energiområdet og deltakelsen er spesielt god i prosjekter innenfor hydrogen, brenselceller og CO₂-håndtering.

Eksempler

HYSAFE (ekspertnettverk, NoE): Norsk Hydro, DnV og Gexcon deltar sammen med 23 andre europeiske institusjoner fra 12 land. Nettverket skal arbeide med sikkerhet og harmonisering av regelverk i forbindelse med hydrogen. Hysafe bringer sammen aktører fra akademia og industrien og skal gå over 5 år.

”Sustainable surface transport”

Formål

EU ønsker å overføre mer av godstransporten over fra veg til bane og sjø (inkludert elver og kanaler). For å lykkes må ulike transportformer kunne spille effektivt sammen slik at man oppnår dør-til-dør (intermodale) løsninger. Dessuten er man opptatt av å etablere transportkorridorer for å oppnå storskala effekter, stort lastgrunnlag, høy frekvens, høy effektivitet, god økonomi og dermed bedre grunnlag for lønnsomme investeringer. Videre ønsker EU ved hjelp av innovasjon og teknologisk utvikling, å bedre transportsektorens konkurransekraft og effektivitet.

Transportforskningen under det 6. rammeprogrammet ligger hovedsakelig under området 6.2 Sustainable Surface Transport. Hovedoverskriftene for områdene som dekkes av arbeidsprogrammet innenfor transport er:

- Nye teknologier og konsepter for all overflatetransport
- Avansert design og produksjonsteknikker
- Rebalansering og integrering av ulike transportmodus
- Økt sikkerhet på veg, skinner og til sjøs, reduksjon av trafikkopphopninger (congestion)

Innenfor disse områdene har Kommisjonen beskrevet spesifikke tema der de ønsker å få prosjekter, dels for å understøtte den europeiske transportpolitikken (DG TREN) og dels for å bidra til langsiktig forskning, teknologisk utvikling og integrering (DG Research).

Resultater .

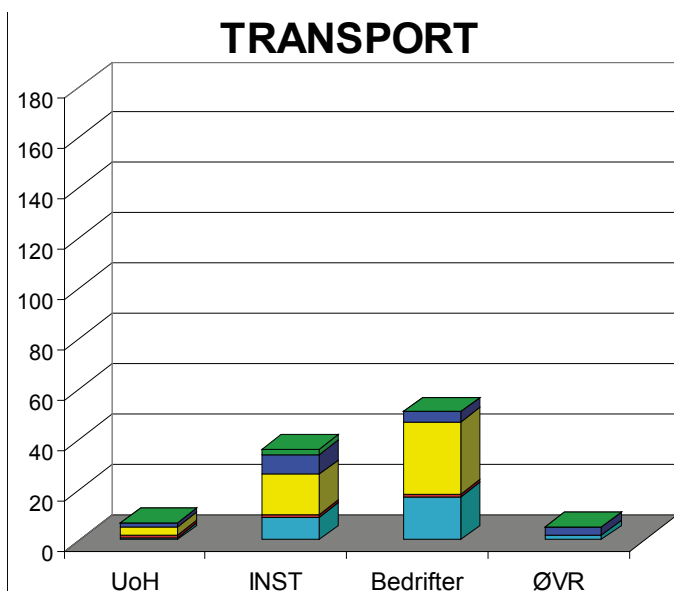
Kommisjonen publiserte to utlysninger i 2004, en med frist i april (2b) og en med frist i desember (3a). Totalt ble det sendt inn 23 prosjekter med til sammen 38 norske deltakelser til 2b utlysningen. Av disse ble 13 prosjekter med norsk deltakelse innstilt for støtte. Resultatene fra den andre utlysningen er ikke klar, men det ser ut til å være en god norsk deltakelse i prosjektene som ble sendt inn til Kommisjonen.

To informasjonsmøter ble arrangert på transportområdet i løpet av 2004. Det ene ble avholdt hos DNV i januar (35 deltakere) og det andre i Forskningsrådets lokaler i september (12 deltakere).

Så langt i Rammeprogrammet deltar 16 norske bedrifter (30 deltakelser), 1 universitet (3 deltakelser), 6 institutter (22 deltakelser) og 4 øvrige aktører (organisasjoner, direktorat etc.) (5 deltakelser) i prosjekter under område 6.2. Norge har en svært høy suksessprosent på transportområdet.

Eksempler

SAFEDOR, integrert prosjekt (<http://www.safedor.org/>) – Design, drift og regelverk for maritim sikkerhet. Norske deltakere er DnV, LMG Marin, Umoe Schat Harding AS, Color Line Marine AS, Leif Høegh AS, Brødrene Aa AS, FIRECo AS. Totalt budsjett er 33 mill. € og støtten fra Kommisjonen er 19 mill. €. Prosjektet hadde kickoff møte 1. februar 2005 med over 100 deltakere. Safedor har deltakere som representerer skipredere, leverandørindustrien, skipsverft, flaggstater, classeselskaper, universiteter og fagorganisasjoner for sjøfolk. Det skal utarbeides risikobaserte designkonsept for cruise-, ropax-, gass- og containerskip.

1.1.7. Citizens and governance in a knowledge-based society

Formål

Programmets hovedtema er knyttet til EUs målsettinger om å utvikle Europa som kunnskapsbaserte samfunn. Det er et mål å mobilisere de samfunnsvitenskapelige og humanistiske fagmiljøene til forskning omkring fremveksten av kunnskapssamfunnet og hvordan dette påvirker forholdet mellom borgerne, og mellom borgerne og samfunnets institusjoner. Tematisk knyttes forskningen til to hovedakser:

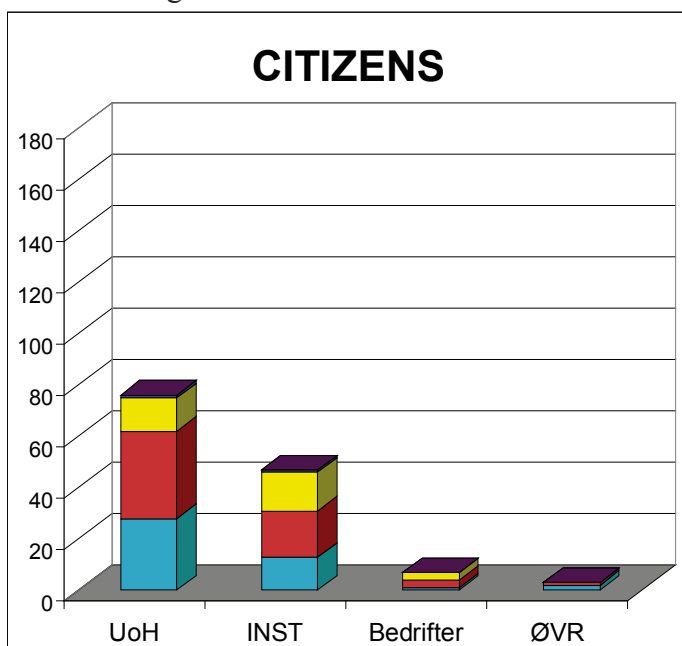
- Kunnskapssamfunnet og sosial samhörighet
- Borgere, demokrati og nye styringsformer

Det er et samlet budsjett på € 225 millioner i perioden.

Arbeidsform og utlysninger

Programmet har fram til nå hatt to utlysninger med søknadsfrister 15.04.2003 og 10.12.2003 og har nå sin siste utlysning med søknadsfrist 13.04.2005. Til grunn for denne utlysningen ligger et helt nytt og revidert arbeidsprogram. I 2004 sendte Norge forslag og kommentarer, med vekt på å prioritere tema som ligger nær igangværende eller nye programmer i Forskningsrådet. Flere av innspillene er innarbeidet i det nye arbeidsprogrammet. Det er satt opp følgende plan for det videre arbeidet under Tema 7:

- 13 april 2005: Søknadsfrist for utlysning av NOE/IP (skisser), og STREP/CA/SSA (åpen utlysning).
- 26. oktober 2005: NOE/IP, 2.runde for utvalgte søknader.

For NOE/IP er det lagt opp til en to trinns søknadsbehandling. Første runde med søknadsfrist den 13. april innebærer en invitasjon å komme med korte prosjektbeskrivelser som på bakgrunn av en evaluering vil gi et utvalgt antall søkere muligheter

til å komme med en fullstendig søknad til den 26. oktober 2005.

Tiltak

I første halvår 2004 har informasjonsarbeidet vært knyttet til institusjonenes strategiske og målrettede arbeid for økt deltakelse i EU-forskningen.

Det sendes jevnlig ut elektroniske nyhetsbrev.

Erfaringene så langt synes å understreke særlig to forhold:

- Informasjon om EU-forskning som finnes tilgjengelig på Internet både hos EU-kontoret og CORDIS fungerer bra og er godt kjent i miljøene.
- Det synes å være en utfordring for både forskningsledelse og forskere hvordan EU-programmene og deltakelsen i prosjekter kan integreres i egen strategi, forskningsplaner og portefølje på en god måte.

Den 8. desember ble siste utlysning på programmet gjort offentlig. Kommisjonen ved Andrew Sors deltok på et informasjonsmøte i Oslo samme dag som lanseringen av det nye arbeidsprogrammet. Over 200 personer deltok på møtet. Deltakerne representerte en bred spredning av tilsatte i FoU-sektoren både geografisk og institusjonelt. Forskningsmiljøene har blitt tilbudt informasjonsmøter i forbindelse med den nye utlysningen. I alt 9 møter er blitt avholdt. Interessen har vært stor både fra institutt-, og universitets- og høyskolesektoren.

Siste utlysning på programmet har også rettet seg mot de humanistiske forskningsmiljøene. Interessen har vært stor fra disse miljøene og en rekke miljøer er i gang med å utforme søknader. For å stimulere miljøene til å søke i forhold til den nye utlysningen har Forskningsrådet gått inn med midler til prosjektetablering. Flere miljøer har respondert positivt på denne muligheten og nevner at de ønsker å være ledere av prosjektene. Dette har ikke minst bakgrunn i at de gjennom prosjektetableringsstøtten får mulighet til å dra i gang prosjekter basert på egne forskernettverk. Muligens kan dette bidra til å snu trenden hvor norske samfunnsvitere og humanister i første rekke har vært partnere i andre lands prosjekter og sjeldent har ledet prosjektene selv.

Resultater

Interessen for å delta i programmet har fram til nå vært høy. Ser en på tabell 1 så er både universitetene, høyskolene og instituttene aktive søkere. En nærmere gjennomgang av hvilke institusjoner som deltar i søknader knyttet til fristen 10.12.03 (2. frist) viser at universitetene står for nær halvparten av deltakelsene, mens instituttene og høyskolesektoren er nærmest like store. Dette understreker en økt interesse i høyskolesektoren for deltakelse i rammeprogrammet knyttet til tema 7.

Tabell 1. Tema 7 - Antall søknader med norsk deltakelse etter forskningssektor			
	Første utlysning (2 frister)		
	1. frist 15.04.03	2. frist 10.12.03	SUM
UoH	22	37	59
Institutter	17	12	29
Bedrifter	3	-	3
Antall med norsk deltakelse	42	49	91

Det er svært positivt at siste utlysning (10.12.03) hvor det i første rekke var IP og NOE som ble lyst ut, så er norske miljøer med i over halvparten av alle søknadene som ble innvilget (Tabell 2). IP og NOE er virkemidler som retter seg mot tyngre forskningsoppgaver og krever høy kvalitet for å bli innvilget. Ser en på hvilke institusjoner som har fått tildelt midler i denne sammenheng, er det i første rekke institutt- og universitetssektoren, mens høyskolesektoren ikke har nådd opp. Det bør derfor arbeides mer målrettet mot høyskolesektoren for å øke deres muligheter til å lykkes i rammeprogrammet.

Tabell 2 Tema 7 – Innvilgede søknader			
	1. frist 15.04.03	2. frist 10.12.03	SUM
	Totalt innvilgede søknader	44	15
Antall norske eltakere i innvilgede prosjekter	13	8	21
Norske deltakere i prosent av innvilgede prosjekter	30 %	53 %	36 %

Eksempel

TEARI Prosjektet ledet av Professor Jan Fagerberg, Universitet i Oslo

Europa utfordres økonomisk av økt globalisering, som på det politiske nivå i EU finner sitt motsvar i en økt satsing på å utvikle en kunnskapsbasert økonomi. Likevel, å endre økonomien basert på de utfordringene man står overfor krever mer enn god vilje. Uten en mer grundig forståelse av hvordan en kunnskapsbasert økonomi fungerer institusjonelt, politisk og markedsmessig, blir

mulighetene for å nå målene færre. Prosjektet TEARI (Towards a European Area of Research and Innovation. Lessons from research undertaken in the Framework programmes) retter professor Jan Fagerberg ved Universitet i Oslo søkelyset mot de utfordringer Europa står overfor på dette området. Basert på den kunnskap som andre forskere har kommet fram til gjennom rammeprogrammet knyttet til økonomisk omstilling og innovasjon, bidrar prosjektet til å gi en oversikt og "state of the art" på feltet. Prosjektet har skaffet til veie en rekke rapporter rettet mot forskere, studenter og politiske beslutningstakere. I tillegg er det blitt produsert en håndbok med tittelen "The Oxford Handbook of Innovation," hvor sentrale forskere på feltet bidrar. Målet her er å gi en helhetlig innsikt i og forståelse av hva fenomenet innovasjon er.

1.2. Status for de horisontale virkemidlene

1.2.1. Scientific Support to Policies (SSP) Forskning for politikktvikling

Formål

I 6. rammeprogram er forskning som skal brukes som grunnlag for EUs politikktvikling og – implementering skilt ut i delprogrammet ”Scientific Support to Policies” (SSP). Navnet ”Policy-oriented research” brukes også. EUs politikk på viktige områder som fiskeriforvaltning, havbruk, landbruk, folkehelse, sikkerhet, miljøvern med mer baseres blant annet på resultater fra forskningsprosjekter i dette delprogrammet. Programmet skal således bidra til informert politikktvikling og et tettere forhold mellom politikktvikling og forskning i EU.

Under SSP utlyses det spesifiserte forskningsoppgaver knyttet til følgende tre politikktfelt

- **Bærekraftig forvaltning av Europas naturressurser**
Forskningsoppgaver under dette området er blant annet innenfor politikk for jordbruk, skogbruk, fiskeri, akvakultur og dyrehelse.
- **Helse, sikkerhet og muligheter for Europas innbyggere**
Forskningsoppgaver under dette området er blant annet innenfor helsetjenester, pensjonssystemer og livskvalitet for funksjonshemmede.
- **Forskning for å styrke det økonomiske potensialet og samholdet i et utvidet og mer integrert EU**

Forskningsoppgaver under dette området er blant annet innenfor transport og energi-politikk, sikkerhet, bevaring av kulturarv, tilgjengelighet og kvalitet på europeisk statistikk, samt utfordringer for informasjonssamfunnet.

I utlysningstekstene for SSP gis den relevante policy- og faglige kontekst for de oppgavene Kommisjonen ønsker løst. Prosjektformene er i hovedsak STREPs (Specific Targeted Research Projects) og CAs (Co-ordination Actions), men for enkelte oppgaver SSA (Specific Support Action).

Resultater

Det har vært fire utlysninger under SSP:

Den første utlysningen (søknadsfrist 13. mars 2003) var åpen for søknader innenfor alle tre politikktfelt, dvs. bærekraftig forvaltning av naturressurser-, helse/sikkerhet- og integrasjons-politikk. Her hadde norske

miljøer suksess innenfor bærekraftig forvaltning av naturressurser, særlig områdene fiskeri og havbruk, samt miljørelaterte emner. Innenfor helse/sikkerhet og integrasjon var norske miljøer fraværende. Det ble sendt inn 207 gyldige søknader, og av de til sammen 83 søknadene som ble innstilt etter evalueringen, var det norske partnere med i 21. Blant disse var Havforskningsinstituttet (HI) og NILU (Norsk institutt for luftforskning) som kom med i fem prosjekter hver. Handelshøyskolen, Veterinærhøgskolen og Veterinærinstituttet kom med i to hver, mens andre, så som NIVA (Norsk institutt for vannforskning), TØI (Transportøkonomisk institutt) og flere kom med i et prosjekt hver.

Den andre utlysningen (søknadsfrist 30. september 2003) var en spesiell utlysning knyttet til sykdommen SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome). Det var norske partnere med i to av de til sammen 15 søknadene. Disse to prosjektene ble ikke finansiert.

Den tredje utlysningen (søknadsfrist 13. januar 2004) var igjen åpen for søknader innenfor alle tre politikktfeltene. Det ble sendt inn 231 gyldige søknader. Av de til sammen 78 søknadene som ble innstilt etter evalueringen, var det norske partnere med i 9. I tillegg kom 3 søknader med norsk deltakelse er på venteliste (’reserve list’) og kan også komme til å bli finansiert. Selv om den norske deltakelsen med dette er mindre i 3. utlysning enn den var i den første, er det gledelig at den faglige spredningen er større. Det er denne gangen også med norske miljøer innenfor politikktfeltet helse/sikkerhet i til sammen fire prosjekter.

Vi vet enda ikke hvordan og i hvilken grad norske miljøer har deltatt med søknader til **den fjerde utlysningen** (søknadsfrist 1. februar 2005).

Eksempel

WEALTH - Welfare and health in sustainable aquaculture er et STREP-prosjekt under SSP (bærekraftig forvaltning av Europas naturressurser) der Havforskningsinstituttet i Bergen er koordinator. Prosjektet fokuserer på effekter av stress og oppvekstmiljø på sykdomsresistens hos laks (i Nord-Europa) og sjøabbor (i Sør-Europa). På bakgrunn av resultatene fra prosjektet skal det utarbeides protokoller for oppdrettsbetingelser som reduserer mottakelighet for fiske sykdommer i europeisk akvakultur. Det er med 12 partnere fra ulike land i Europa, som gjennom prosjektet skal utvikle felles metoder for å måle stress, studere immunsystemet hos fisk og kartlegge effektene av oppdrettsmiljø på sykdomsresistens.

Prosjektet startet i 2004 og skal avsluttes våren 2007. Før prosjektet leverer protokoller om ”Good aquaculture practises” til EU skal det også avholdes en ’Workshop’ for representanter fra oppdrettsnæringen og

forvaltningen, slik at kunnskaper fra prosjektet distribueres til fiskeoppdrettere og deres organisasjoner, og til forvaltningen.

Tiltak

I 2005 vil Forskningsrådet ved EU-kontoret fortsette innsatsen for å få norske miljøer med i SSP-prosjekter (til den 5. utlysningen som vil komme i oktober 2005, med søknadsfrist i januar 2006).

Forskningsrådet vil også følge med på hvordan SSP vil videreføres i 7. rammeprogram (fra 2007).

1.2.2. New and emerging science and technology (NEST)

Formål

Programmet skal bidra til utradisjonell og fremsynt forskning i kunnskapsfronten og i skjæringen mellom forskjellige disipliner. Prosjektene innenfor NEST skal ha potensiale til å åpne helt nye områder innenfor vitenskap og teknologi som ikke fanges opp i de tematiske programmene.

Aktiviteter

Det er orientert om mulighetene gjennom NEST ved flere tematiske informasjonsmøter i løpet av 2004. Videre er de 4 større universitetene orientert spesielt om utlysningen i desember 2004.

Resultater

Det har vært 2 utlysninger i 2004. Totalt ble 292 prosjektsøknader vurdert, hvorav 11 med norske partnere. For PATHFINDER - delen av NEST er 23 søknader innstilt til finansiering, hvorav 1 med norsk deltaker. For Adventure og INSIGHT – delene av NEST er 33 søknader innstilt til et søknadstrinn 2, hvorav 1 med norsk deltakelse.

Programmet er en helt ny satsing i FP6. Det er en stor utfordring for programmet å klargjøre og å få formidlet hvilket innhold man ønsker at prosjektsøknader skal ha. Forskning på tvers av vanlige faggrenser innebærer store utfordringer og usikkerheter for den enkelte forsker.

Det totale antall norske deltakelser ligger under det europeiske gjennomsnitt, men den norske suksessraten til søknader er omtrent lik europeisk gjennomsnitt.

Det er særlig UoH-sektoren samt enkelte institutter som har vist interesse for å søke NEST, det er liten interesse for dette programmet i industri. STREP er den foretrukne samarbeidsform i programmet.

Eksempler

Ullevål Universitetssykehus er med i et prosjekt

hvor målet er å kartlegge hvilke vekselvirkninger det er mellom hjernebølger og variasjoner i kardio-pusteaktivitetene til pasienter under bedøvelse. Fysikere med kompetanse innen oscillasjon er trukket sterkt inn i prosjektet. Forsøk vil foregå både med dyr og mennesker. Et mål er å komme fram til en metode for å karakterisere dybden av bedøvelse.

Tiltak

Etter hvert som godkjente prosjekter blir kjent vil disse bli benyttet som eksempler overfor norske miljøer for å hjelpe disse til å vurdere i hvilken grad NEST byr på interessante åpninger for den enkelte forsker.

1.2.3. SME activities

Det legges stor vekt på å gi små og mellomstore bedrifter (SMB) utviklingsmuligheter innenfor det 6. rammeprogram (6RP). I tillegg til de to prosjektformene som er spesielt tilpasset SMBenes behov (*CRAFT* og *Collective Research*), er det satt som mål at 15 % av midlene i de syv tematiske prioriteringene skal tilgodeses SMB. For å nå dette målet er en rekke tiltak satt i verk. Et eksempel er *Economic and Technological Intelligence (ETI)*, som skal tilrettelegge for SMB-deltagelse spesielt i Integreerte Prosjekter. Forskningsrådet deltar i ETI-prosjektet ”*SME Go Lifescience*”.

Det norske SMB-målet for 6RP er å oppnå en suksessrate høyere enn EU-gjennomsnittet. Foreløpig ligger vi godt an til å klare målet, både i *CRAFT* og *Collective Research* og også i flere av de tematiske prioriteringene. For å oppnå dette legges det stor vekt på å ivareta et godt samarbeid med bransjeorganisasjoner og andre næringslivsaktører, og dessuten utvikle god samhandling mellom SMB-NCP (nasjonalt kontaktpunkt for SMB) og NCPene for de tematiske prioriteringene.

CRAFT (samarbeidsforskning)

Halvveis i 6RP kjenner vi resultatene fra 3 av de 4 *CRAFT* utlysingsrundene. Etter den første runden i 2003, med en svært høy suksessrate for de norske deltagerne (41 %), har den store oversøkningen i forhold til de tilgjengelige *CRAFT*-budsjettene gjort konkurransen om å oppnå EU-tilskudd ganske hard. Ikke desto mindre ligger den norske suksessraten hittil høyt over EU-gjennomsnittet. Av i alt 176 *CRAFT* prosjektforslag med norsk deltagelse er 42 forslag godkjent for EU-finansiering (24 %). 14 av disse har norsk koordinator. *CRAFT*-målet for hele 6RP er å få norsk deltagelse med i 60 finansierte prosjekter. En relativt stor del av prosjektene med norsk deltagelse har å gjøre med oppdrettsnæring og/eller miljøteknologi, men det er likevel bra spredning på mange bransjer/forskningsområder. For mange av disse SMBer er *CRAFT* et første viktig steg i deres internasjonaliseringsspross.

Eksempler på at Norge hevder seg godt i ”oppdretts-clusteret” er 4 *CRAFT*-prosjekter med norske SMB som

koordinator og med Teknologisk Institutt som FoU-aktør: SUBFISHCAGE vil utvikle et kostnadseffektivt og "fiskevennlig" nedsenkbart oppdrettsbur, med ankringsystem tilpasset vær utsatt offshore beliggenhet. MUSSELHARVEST adresserer forbedringer i skjellproduksjon, innhøsting og kommersialisering, med fokus på gode miljøløsninger. FISHTANKRESIRC tar sikte på utvikling av elektro-koaguleringsteknikker for optimal vannrensing og gjenbruk av vann i landbasert fiskeoppdrett. INTEL FISHTANK skal løse problemene med vannkvalitet i landbasert fiskeoppdrett, en kritisk faktor i akvakultur med stor betydning for fiskens overlevelsesgrad og vekstrate.

Collective Research (bransjerettet forskning)

Blant de 43 prosjektforslag som hittil (dvs. 2 av 3 utlysninger) har fått EU-finansiering, finner vi 9 med norsk deltagelse. Oppslutningen og suksessraten tåler svært godt sammenligning med andre europeiske land. Målet om å oppnå minst 15 EU-finansierte Collective Research prosjekter under 6RP kan være innenfor rekkevidde, men det kreves stor innsats i den siste utlysingsrunden som nå pågår.

Det er forventet at denne nye prosjektformen vil bli tatt videre i 7. rammeprogram i en eller annen form. Dette er en av grunnene til at Forskningsrådet deltar i ERANET prosjektet *CORNET*, med fokus på bransjerettet forskning. Prosjektet starter i mars 2005.

Tiltak

Både CRAFT og Collective Research er nå inne i den siste utlysingsrunden, med frist for innsendelse av prosjektforslag i henholdsvis september og november (CR 2. steg). Det er derfor svært viktig at Forskningsrådet gir førsteklases inspirasjon og veiledning i denne avgjørende perioden. Et seminar om innovasjon og EU-forskning med spesiell fokus på SMB vil bli holdt 8. mars, i samarbeid med Teknologisk Institutt og Matforsk. Ordningen med prosjektetableringsstøtten vil gjøres mer attraktiv og bedre kjent for bedriftene. En brosjyre med praktiske råd om etablering av prosjektkonsortium og søknadsskriving (*Råd og vink for prosjektsøknader*) er nettopp utarbeidet, og det er hyppig direkte kontakt med bedrifter og forskningsmiljøer som forbereder prosjektforslag. Informasjon med direkte relevans for bedrifter har en viktig plass på de regionale EU-seminarene, som nå er trappet vesentlig opp. Også kunnskap om industrielle rettigheter (*Intellectual Property Rights*) er en viktig del av den prosjektkompetansen som kreves. Et seminar i samarbeid med Kommisjonens IPR Helpdesk vil derfor bli arrangert 18. april.

1.2.4. International co-operation activities (INCO)

INCO har hatt flere utlysninger for de ulike regionen det siste året. Norsk deltagelse har vært sterkest i forhold til samarbeidet med utviklingslandene.

INCO publiserte i 2004 utlysninger fokusert på Vest-Balkan, NIS og Utvikingsland i tillegg til de løpende SSA (Specific Support Action) utlysningene. Resultatene fra disse foreligger ennå ikke.

Det er satt av midler i tematiske programmene til å ha med partnere fra 3. land. Det er satt av 285 mill € til dette i tillegg til midlene under INCO programmet. Denne muligheten har ikke vært tilstrekkelig benyttet og kommisjonen rapporterer om at størstedelen av midlene er ubenyttet. Derfor har det også i 2004 vært viktig å gi informasjon om muligheten til å ha med partnerne også via de tematiske programmene.

Informasjon viser at partnere fra Russland er blant de 3. landspartnere som er med i flest søknader i de tematiske programmene Dessuten er det Life Science programmet som har størst søkning med 3. lands partner inkludert.

Kommisjonen innser at dette ikke har vært en suksess, og det er derfor viktig at vi i arbeidet vårt med 7 rammeprogram følger opp med å påpeke at det er viktig med spesielle virkemidler for samarbeid med utviklingsland og andre 3. land, -jfr INCO programmet. INCO programmet har stor søknad og mange gode prosjekter avslås.

Samarbeid med utviklingsland:

DEV – SSA – 3 utlysninger. (mars 03/+sept 03/mars 04). Ingen norske søknader.

DEV – STREP+CA. 1 utlysning (sept 04). 9 norske søknader. 1 innstilt.

Samarbeid med Middelhavsregionen

MPC SSA 3 utlysninger. Ingen norske søknader. MPC STREP/CA 1 utlysning. 2 norske søknader. 1 STREP med norsk koordinator innstilt.

Samarbeid med Balkan

STREP. 1 norsk deltaker. 1 norsk partner innstilt.

Samarbeid med Russland-NIS innen INCO

SSA- 3 utlysninger. 2 norske søknader. STREP Russland-NIS: 6 norske søknader. Ingen støttet. Norsk deltagelse i INCO programmet har ikke hatt stor suksess. Dette er et problem som vi deler med de andre nordiske landene. Potensielle søkermiljø vil gjennom informasjonsmøter og internett bli informert om mulighetene til å søke om disse midlene.

II INTAS

Samarbeid med NIS innen INTAS

INTAS er organisert som egen stiftelse men får midlene sine fra 6 rammeprogram, fra INCO programmet. INTAS kan til dels vurderes som et av virkemidlene til 6 rammeprogram.

INTAS drives med egen direktør/stab og generalforsamling. Undertegnede er norsk medlem i generalforsamlingen. Norge har også et medlem i Council of Scientists.

INTAS ble evaluert i 2004. Det var etablert en referansegruppe/"working group" for denne evalueringen.

Undertegnede var oppnevnt av Generalforsamlingen til å være med i denne gruppen. Evalueringen ble lagt fram sommeren 2004. Evalueringen anbefaler at INTAS videreføres også i 7 rammeprogram.

INTAS utlysning 2004:

- Research projects & networks (thematic call "East-West" thematic call "IT",
- joint call with Kazakhstan, joint call with Uzbekistan)- 6 søknader med norsk deltakelse, men ingen ble innvilget.
 - o East-West thematic call, - en søknad med norsk deltakelse på reserveliste
 - o Kazakhstan joint call- en søknad med norsk deltakelse på reserveliste
- Research projects & networks (Thematic calls "Position sensitive Detectors", "Aeronautics" - Ingen søknader med norsk deltakelse
- Innovation grants. En søknad med norsk deltakelse. Den ble ikke støttet.
- Young Scientist Call 2004. 23 YSF søknader der norsk vertsinstusjon var foreslått, 7 av disse ble plukket ut som vertsinstusjon for unge NIS forskere.

1.3. Structuring the European Research Area

1.3.1. Research and Innovation

Formål

Research and Innovation er en tverrgående aktivitet innen EUs 6. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling. Hovedmålet er *å fremme et mer innovasjonsvennlig klima i hele EU samt å stimulere til teknisk innovasjon og etablering av innovative virksomheter*. Programmet består i stor grad av tiltak rettet mot å forbedre innovasjonssystemenes virkemåte gjennom ulike former for nettverk, koblinger og mobiliseringsordninger.

Det er 6 aktivitetsområder innenfor programmet:

- Skape nettverk mellom aktørene og brukerne, og fremme samspillet mellom disse
- Fremme strategier for regional innovasjon og trans-regionalt samarbeid
- Forsøk med nye verktøy og metoder
- Oppretting og konsolidering av tjenester
- Analyse og evaluering av innovasjon i EU-forskningsprosjekter
- ETI- styrking av økonomisk og teknologisk informasjon

Til og med 2004 har det i Research and Innovation-programmet vært gjennomført tre utlysninger med norsk deltakelse: på Innovation Relay Center (IRC), Økonomisk og teknologisk informasjon (ETI) og Regionale Innovasjonsstrategier (RIS). I tillegg har det vært gjennomført en anbudsutlysning uten norsk deltakelse.

Det ble i 2003 gjennomført en utlysning innenfor ETI – styrking av økonomisk og teknologisk innovasjon. Prosjektene skal mobilisere og hjelpe SMBer til deltakelse i prosjekter under de tematiske satsingene i rammeprogrammet. Det er norsk deltakelse i 4 prosjekter, hvorav ett prosjekt med norsk koordinator (FISH – koordinert av SINTEF). 2. utlysning på ETI fant sted høsten 2004 med søknadsfrist i februar 2005. Det ble gjennomført et eget informasjonsmøte for denne utlysningen.

IRC Norway fikk våren 2004 fornyet kontrakt innenfor IRC-nettverket. Det planlegges en egen utlysning for forsøk med nye metoder innenfor transnasjonal teknologioverføring, med åpning både for deltakere innenfor IRC-nettverket og andre aktører for å søke. Utlysningen vil komme i april 2005

Innenfor Regionale innovasjonsstrategier var det en utlysning i 2004. Denne resulterte i et prosjekt for etablering av en regional innovasjonsstrategi (RIS) for Trøndelag. I prosjektet deltar bl.a. de to fylkeskommunene i Trøndelag, SIVA, SINTEF og Nordtrøndelagsforskning. En italiensk region, East

Lombardy, deltar for bl.a. å tilføre erfaringer fra en tilsvarende prosess denne regionen har gjennomført tidligere.

1.3.2. Marie Curie Actions – Human resources and mobility

Formål

EU har anslått at Europa trenger ca. 700.000 flere selvstendige forskere for å oppfylle målene satt ved råds-møtene i Lisboa og Barcelona, og Marie Curie actions er et viktig instrument i så måte. Det var i 2004 utlysninger under alle 12 Marie Curie actions, foruten en separat utlysning for en Specific Support Action "The Researchers in Europe Initiative" for tiltak som skal understøtte et "forskernes år" i 2005. Arbeidet går videre for å etablere et norsk mobilitetscenter og nettverk, som skal inngå i det europeiske nettverket med samme formål. Forskningsrådet leverte inn en søknad om støtte i den forbindelse i 2003, som ble godkjent i 2004. I informasjonsøyemed har det vært arrangert både separate informasjonsmøter ved universiteter, høyskoler, institutter og bedrifter, og aktiv deltagelse ved møter som berører mer spesifikke fagområder eller tema. Man har i økende grad søkt å styrke tilgangen for individuell veiledning av søkere, både elektronisk og in situ.

Resultater

Marie Curie Actions første søknadsrunde var preget av oversøking, en trend som ble aksentuert i andre runde og ga suksessrater som gjør Marie Curie actions til et offer for sin egen suksess. Antall vurderte prosjekter gikk opp fra drøyt 4000 i første søknadsomgang til 6600 i andre. Samtidig ble antall norske deltagelser nær fordoblet, uten at det samme forhold gjorde seg gjeldende for innvilgede deltagelser. Det er hovedsakelig i Research Training Networks (RTN) og Intra-European Fellowships (EIF) norske miljøer og individuelle forskere søker og lykkes.

Eksempel M C Research Training Networks

RTNs er nettverk der forskningsmiljøer i forskjellige land og sektorer samarbeider om et felles forskningsprosjekt, med formål å utdanne og utvikle uerfarne og til dels erfarne forskere. Intervensjonscenteret ved Rikshospitalet/UiO, koordinerer nettverket ARIS*ER (Augmented Reality in Surgery) som er et kryss-disiplinært prosjekt med å utdanne og fremme karrieren til unge forskere i forbindelse med utvikling av et produkt som skal brukes på sykehusene. ARIS*ER har åtte partnere i syv land, og er et av 37 prosjekter som ble evaluert og tilgodesett med midler – av 644 totalt. Prosjektet har en varighet på 4 år og et budsjett på over 2,6 millioner euro.

Tiltak/Aktiviteter

Over halvveis i rammeprogrammet kommer naturlig en større etterspørsel fra de som er involvert i prosjekter om prosjektadministrative assistanse av ymse art, som følges opp. Samtidig er det 11 utlysninger med samlet budsjett på 475 millioner euro som det skal informeres

om. Utfordringen er å få opp interessen og forståelsen for søknadsprosessen også i miljøer som tradisjonelt ikke har vært aktive i mobilitetsaktiviteter. Individuell veiledning vil fortsatt være viktig for å kvalitetssikre prosjektforslag.

1.3.3. Research infrastructures

Formål

EU og deltagerlandene i 6RP retter blikket mot fremtiden. Forskningsinfrastruktur krever tunge investeringer, og representerer sterke faglige miljøer. Derfor ønsker man ikke bare å sikre tilgang til eksisterende infrastruktur, men også å integrere aktivitetene innen sammenfallende klasser for på den måte å strukturere ERA. Samtidig reder man for fremtiden ved å støtte planleggingsstudier og gi bidrag til utvikling av ny infrastruktur. Forskningsrådet har i løpet av 2004 styrket sin kapasitet for informasjon og veiledning ved at man nå har en kontaktperson (NCP) både i Vitenskapsdivisjonen og ved EU-kontoret.

Resultater

Det var i 2004 utlysninger innen Design Studies, Construction of New Infrastructures og Accompanying Measures, med samlet budsjett på 70 millioner euro. Norske miljøer var aktivt med, og lyktes med deltagelse i tre Design Studies, av 13 godkjente. Det var ingen norske deltagelser i innvilgede Construction- eller Accompanying Measures.

Eksempel

NTNU ved Biologisk institutt og SINTEF Fiskeri og havbruk AS, fikk godkjent en Design Study med prosjektittel DesignACT: Designing the Aquaculture Centre of Technology – facing the unmet needs in European aquaculture. Studien vil designe et akvakultursenter i Midt-Norge, med fokus på teknologi og biologi, som kan møte fremtidige behov i Europa på dette området. Også SINTEFs branntekniske laboratorium og Universitetet i Tromsø deltar i hver sin Design Study.

Tiltak

Med søknadsfrist for Transnational Access og Integrating Activities i mars 2005, startet året med et stort informasjonsmøte. Etter siste søknadsfrist i rammeprogrammet i september, vil fokus være rettet mot å forberede forskersamfunnet på satsingen på

forskningsinfrastruktur i neste rammeprogram.

1.3.4. Science and Society

Formål

Science and Society (S&S) samler en rekke ulike aktiviteter som skal:

- bidra til en tettere sammenheng mellom forskning og samfunn
- fremme etisk ansvarlighet i forskning og anvendelse av vitenskap og teknologi
- bidra til en dialog mellom forskning og samfunn
- styrke kvinners deltakelse i forskning.

Aktiviteter

De mest sentrale aktivitetsområdene er Descartes-prisen, kvinner i forskning, etikk i forskning, realfagsutdanning, kunnskap for samfunnsrådgivning og det brede feltet som kalles Public understanding of science and technology (PUST).

Til grunn for programmet ligger Science and Society Action Plan og et Work Programme som revideres jevnlig.

Programmet har en del utlysninger, men arbeider også gjennom nettverksbygging og policyutforming på områder som gjelder på tvers av hele rammeprogrammet, eller knytter nettverk mellom nasjonale aktører på områder som etikk og kvinner i forskning. Programmet har utarbeidet etiske retningslinjer for søknader til rammeprogrammet (RP), og det er opprettet komiteer som foretar etiske vurderinger av søknader fra alle tematiske programmer og utlysninger. S&S er derfor på mange måter en sentral premissleverandør for policyutforming på tvers av hele RP.

FIS har et budsjett på 70 m € for hele perioden. Med de mange områder som skal dekkes, betyr dette at en ikke kan foreta brede åpne utlysninger, men arbeider mye gjennom utlysning på aktuelle felt, støtte til nettverk og konferanser, og gjennom felles arrangementer med de tematiske programmene.

Flere av aktivitetene i S&S har parallelle satsninger eller institusjoner med spesielle oppgaver i Norge, for eksempel sentre for kvinne/kjønnsforskning, nasjonal handlingsplan for realfagene og det nye nettverket av vitensentre.

Programkomiteen har vært aktiv i arbeidet med et notat om videreføring av S&S innenfor 7RP.

Resultater

Totalt har det vært 23 norske søkere på utlysningene innenfor programmet, og 7 norske miljøer er med på igangsatte prosjekter. Ett prosjekt har norsk koordinator (UiB). De forskningsetiske komiteene deltar i tre prosjekter.

Ut over dette deltar professor Svein Sjøberg i den rådgivende komiteen for Science and Society, og direktør Ragnhild Sohlberg (Norsk Hydro) har deltatt i arbeidet under Women in Industrial Research. Hanne Hvatum, UFD, er norsk delegat i programkomiteen, der også Jan-Arne Eilertsen, Forskningsrådet, møter som nasjonal ekspert.

Forskningsrådets Kommunikasjonsdivisjon har deltatt i en planleggingsgruppe for European Science Forum, som arrangeres i mars 2005.

Eksempler

UiB koordinerer et prosjekt som skal utvikle forskningskompetanse i etikk knyttet til klinisk forskning i utviklingsland. Prosjektet består av workshops og nettverksbygging.

De nasjonale forskningsetiske komiteene er med i et prosjekt som tar for seg "the ethics of men making men". Prosjektet har deltakere fra fem land og skal resultere i en komparativ analyse av etiske problemer knyttet til genterapi.

KILDEN deltar sammen med miljøer fra fem andre land i et prosjekt som skal bygge opp en database om kvinner i forskning.

Universitetet for miljø- og biovitenskap er med i et nettverk med deltakere fra 8 land som arbeider for å styrke forskningsbaserte råd og innspill til politikk og politikkkutforming.

Tiltak

Det er vedtatt et nytt Work programme for 2005-2006. I løpet av 2005 kommer det calls innenfor alle de sentrale temaene under Science and Society.

Det planlegges et stort Science Forum i Brussel våren 2005. Arrangementet er en "forskningmesse" der det gjennom utstillinger og presentasjoner settes fokus på forholdet mellom forskning og samfunn.

1.3.5. Support for the Coordination of activities: ERA-Net

Formål

Gjennom ERA-NET søker Kommisjonen å oppnå større grad av koordinering av nasjonalt finansierte programmer. Mens de andre samarbeidsformene kobler forskere, forskningsinstitusjoner og bedrifter, skal ERA-NET koble offisielle institusjoner som utformer, administrerer og finansierer nasjonal eller regional forskning. Mest typisk vil slikt samarbeid dreie seg om gradvis samordning mellom programmer eller satsinger innenfor avgrensede fagfelt som er nasjonalt finansierte.

Aktiviteter som samordnes gjennom et ERA-NET, kan være innenfor hele forsknings-, innovasjons-

og teknologifeltet. De kan være hele eller deler av forskningsprogrammer, eller lignende initiativer, som er strategisk planlagt og finansiert på nasjonalt eller regionalt nivå.

Et ERA-NET samarbeid kan bestå av flere slags nettverks-aktiviteter. De fleste av ERA-NET prosjektene har som ambisjon å bruke nasjonale FoU-midler i felles utlysninger mot slutten av prosjektperioden, med alle eller noen av partnerne i samarbeidet. Det er igangsatt nesten 60 ERA-NET i Europa under 6RP så langt.

Resultater

Siden oppstarten av 6RP, da ERA-NET samarbeid ble lansert, har Forskningsrådet vært en aktiv søker til denne delen av rammeprogrammet. Det har vært tre søknadsfrister for ERA-NET prosjekter til nå (juni 2003, mars og oktober 2004). Etter den første og den andre søknadsfristen kom Forskningsrådet med i henholdsvis elleve og syv prosjekter. Per 31. januar 2005 er Forskningsrådet med i 15 pågående ERA-NET prosjekter, og tolv nye prosjekter holder på å slutføre forhandlingene med Kommisjonen og vil deretter starte opp. Det samlede antallet ERA-NET prosjekter i Forskningsrådet vil da bli 27. Prosjektene er knyttet til programmer i alle Forskningsrådets tre divisjoner. I tillegg til Forskningsrådet er tre andre norske institusjoner med i ett ERA-NET hver. Disse er Samferdselsdepartementet, Justervesenet og Statens Vegvesen. Utdannings- og Forskningsdepartementet har vært med i et kortvarig (såkalt *Specific Support Action*) ERA-NET prosjekt om rekruttering til realfag som er avsluttet.

Se Vedlegg 2 for mer informasjon om Forskningsrådets ERA-NET deltakelse.

I ERA-NET prosjektene mottar Forskningsrådet midler fra EU Kommisjonen til samarbeidet med andre europeiske forskningsfinansierende institusjoner. ERA-NET er en ny samarbeidsform både for Kommisjonen og deltakerlandene og det skjer nå en kompetansebygging på dette feltet. ERA-NET har vist seg som en god læringsarena for de av Forskningsrådets programkoordinatorer som er involvert. Samarbeidet gir kunnskap om egne og andres arbeid med programadministrasjon, og kan åpne muligheter for nye aktiviteter, både hva gjelder forskningsfelt og eventuelt igangsettelse av transnasjonale programmer. Deltakelsen i ERA-NET vil ha innvirkning på hvordan vi utformer Forskningsrådets programmer fremover. Samarbeidet vil sette oss i stand til å skape komplementaritet og synergi mellom norske og andre europeiske programmer.

Eksempel

ERA-NET prosjektet SAFEFOODERA, som har 21 partnere fra 18 land i Europa og som koordineres av Nordisk InnovationsCenter, skal samarbeide om forskning for å sikre forbrukerne trygg mat. Her deltar Forskningsrådet med Næringsmiddelprogrammet MAT. Nettverket skal først sørge for oversikt over partnernes nasjonale forskning og samarbeidsprosjekter, hvem som finansierer forskningen og hvordan den utvikles. Deretter kan det bli det mulig å koordinere forskningsprogrammene og utnytte kunnskaper over landegrensene og på tvers av miljøer.

Med nordisk ledelse, og erfaringer fra nordisk samarbeid som viktig ballast, har store land som Tyskland, Storbritannia, Frankrike, Italia med flere blitt med i nettverket. I første omgang skal nettverket konsentrere seg om fem konkrete forskningsområder, nemlig 1) Forskning på campylobakter-bakterien, som landene ser på som et alvorlig hygieneproblem for flere næringsmidler; 2) Forskning om de kjemiske prosessene som skjer under prosessering av mat; 3) Forskning for å utvikle gode systemer for sporbarhet av mat; 4) Bedre verktøy for risikoanalyse; og 5) Nye og ukjente risikofaktorer.

Matvaresikkerhet er viktig for forbrukerne og for næringsmiddelindustrien, og et prioritert tema i Europa. EU ønsker seg bedre oversikt og tilgang til informasjon om det som skjer, ikke minst for å kunne utvikle systemer når det stadig stilles strengere krav også til hvordan nye regler skal følges i bedriftene. Gjennom SAFEFOODERA er ambisjonen å redusere overlappende forskning på feltet og å dra nytte av forskningen på feltet over landegrensene.

Tiltak

Forskningsrådet har prioritert deltakelse i ERA-NET i arbeidet med å internasjonalisere norsk forskning. Deltakelsen bidrar til en slik internasjonalisering og styrker Forskningsrådets rolle som internasjonal aktør, og som attraktiv samarbeidspartner for andre lands forskningsfinansierende og – strategiske institusjoner. Forskningsrådet vil derfor fortsette å delta aktivt i ERA-NET samarbeid og søknader innenfor fagfelt der det kan styrke norsk FoU, i de neste ERA-NET søknadsfristene i mars og oktober 2005.

2. Deltakelse i komiteer

CREST

Forskningsrådet ved EU-kontoret er også representert i EUs vitenskapelige komité CREST. CREEn fra arbeidsgruppene ble ferdig i juni og CREST skal nå arbeide med oppfølgingen.

Programkomiteer

For men med delegat fra respektive departement på 4-6 møter per år.

Vedlegg 1

Informasjonsmøter/seminarer avholdt av EU-kontoret – pr. 31.12.2004

Seminar tittel	Dato	Deltakere	Sentrale foredragsholdere
Forskning på nanoteknologi, funksjonelle materialer, nye produksjonsmetoder og -utstyr i fokus: EUs satsing fornyelse av europeisk industri	01.09	69	Dr. Renzo Tomellini, Head of unit, EC
EU-kontoret internt seminar	01.13, 01.20	25 på hvert seminar	
EUs FoU program for Aeronautics and Space	01.15	32	
Sustainable development, global change and ecosystems - Sustainable surface transport	01.20	38	Christos Tokamanis, Head of Unit, EC DG Research
EU kurs for politiske rådgivere	02.16		
Søknadsskriving i 6. rammeprogram	02.17	136	Seminaret presenteres av Dr. Sean McCarthy, Hyperion Ltd, Irland
Norsk ERA-Forum	02.20	36	
EU-kontoret internt seminar på Holmen Fjordhotell	03.10-11	12	
KM Forskning – Knowledge Management Forum Norge	03.15	30	
EUs modellkontrakt, kostnadsmodeller, IPR, konsortiumsavtaler	03.18	183	Megan Richards, Head of Unit, ansvarlig for Modellkontraktens innhold i EC
IST – NFR og Stavanger-regionens Europakontor informasjonsseminar i Stavanger	03.30	30	
Muligheter innen Innovasjonsprogrammet	04.01	40	David White fra Research and Innovation-enheten i DG Research
Prosjektledelse/ Prosjektgjennomføring	04.20	132	Seminaret presenteres av Dr. Sean McCarthy, Hyperion Ltd, Irland
The Research and Innovation Programme	04.21	25	Mr David White, Director of Enterprise Policy, the Research and Innovation Unit, DG Enterprise A, the European Commission
Life sciences, genomics and biotechnology for health, NTNU, Trondheim	04.27	20	Dr. A. Vanvossel, Head of Unit, European Commission
Life sciences, genomics and biotechnology for health, NTNU, Trondheim	04.28	20	Dr. A. Vanvossel, Head of Unit, European Commission
IST-NMP Joint Call 2	05.11	68	
Infomøte om utlysninger i juni 2004 i IST-NMP – forberedelser til 7RP på NTNU, Trondheim	06.09	35	
Informasjonsseminar EUs satsing på miljøforskning "Global Change and Ecosystems" i 6RP og diskusjon om fremtidsaspekter	06.18	98	Dr. Andrea Tilche, DG Research, European Commission
TREN-3, HYDROGEN-1, HYDROGEN-2, ENERGY-3	06.28	23	Dr. Jan Erik Hanssen, DG TREN, European Commission
EU forskning for matvarekvalitet og -trygghet	08.19	113	Dr. Christian Patemann, Director, European Commission
Global Change, Trondheim	09.08-09		
Informasjonsseminar om EUs forskningsprogram, Tromsø	09.09-10		
EUs utlysninger innenfor Hydrogen og brenselceller	09.13	17	

Prosjektledelse/ Prosjektgjennomføring	09.14	98	Seminarer presenteres av Dr. Sean McCarthy, Hyperion Ltd, Irland
eTIP i 6. rammeprogram	09.15	65	Seminarer presenteres av Dr. Sean McCarthy, Hyperion Ltd, Irland
FP6 call for proposal: TREN-3	09.16	19	Sebastiano Fumero, EC DG Research
Nettverksmøte i Stavanger	09.20		
RegRep møte i Stavanger	09.21		
Hvordan kan jeg realisere et FoU-prosjekt i elektronikk-industrien? Lillestrøm	09.21		
IST informasjonsmøte	10.06	83	
Informasjonsmøte NMP	10.18	61	José-Lorenzo Vallés, EC
IST seminar i Trondheim	10.19	32	
IST seminar i Bergen	11.03	28	
More and better SMEs in European Research	11.12	56	Henrik Dam, EU DG Research, Sabine Herlitschka, Austrian Research Promotion Agency (BIT)
Prosjekttyper, Administrative og juridiske aspekter. Høgskolen i Bodø	11.22		
EUs 6. Rammeprogram for FoU Lillehammer	11.25		
EUs 6. Rammeprogram for FoU Høgskolen i Telemark	11.26		
Forskningssamarbeid innen EØS-ordningene	12.06	99	
Citizens and Governance Informasjonsmøte	12.08	145	Andrew Sors, EC DG Research
Innovasjons- og forskningsmuligheter innen bioteknologi, Stavanger	12.13	15	
Innovasjons- og forskningsmuligheter i bioteknologi, Trondheim	12.16	18	
Informasjonsmøte IST, Tromsø	12.17	30	

**Til sammen arrangerte EU-kontoret 53 seminarer i 2004.
Vi har ikke det fullstendige antall deltakere, men de vi har utgjør totalt 1.956 personer.**

Vedlegg 2

Norges ERA-NET deltakelse

Forskningsrådet (totalt 27 prosjekter)

Pågående prosjekter etter Kommisjonens 1. ERA-NET søknadsfrist (juni 2004)

Innvilget: 11 prosjekter. Pågående: 7, hvorav i INNOVASJON: 3, i VITENSKAP: 2, og i SATS: 2. 4 prosjekter er avsluttet

Program	Title/theme (instrument ¹)	Coordinator/ Partners
VAREMAT (Vareproduksjon og materialforedling) Prosjektansvarlig: Sven Samuelsen Avdeling for Vare-, IKT- og tjenesteproduksjon, INNOVASJON	ETERNET (CA) ICT in traditional manufacturing industries	UK (Dep. of Trade and Industry), Belgium, Sweden, Finland, Austria, France, Turkey, Germany (VDI/VDE and Forschungszentrum Karlsruhe GmbH), Spain, Ireland, Netherlands, Cyprus
Mikroteknologiseringen Prosjektansvarlig: Tron Espeli Avdeling for Vare-, IKT- og tjenesteproduksjon, INNOVASJON	MNTERA-NET (CA) From Micro- and Nanoscale Science To New Technologies for Europe	Austria (Forschungsforderungsfonds für die gewerbliche Wirtschaft), Germany (VDI/VDE), Sweden, Netherlands, Spain, Ireland, Switzerland
Social sciences (above program level) Prosjektansvarlig: Janike Harsheim, Trine Alexandersen Avdeling for samfunnsvitenskap, VITENSKAP	NORFASE (CA) Social sciences	Finland (Academy of Finland), Sweden, Denmark, Iceland, UK, Ireland
Skogprogrammet, FIBA Prosjektansvarlig: Olav Gislerud Avdeling for landbruk og marin, INNOVASJON	WOODWISDOM-NET (CA) Wood material science and engineering	Finland (TEKES), The Academy of Finland, Sweden, Denmark, Germany
Ocean Drilling Prosjektansvarlig: Are Carlson Avdeling for naturvitenskap og teknologi, VITENSKAP	ECORD (CA) European Consortium for Ocean Research Drilling	France (Centre National de la Recherche Scientifique), Germany, UK, Sweden, Netherlands, Portugal, Iceland, Switzerland
Velferdsprogrammet Prosjektansvarlig: Steinar Kristiansen Avdeling for velferd og samfunnsutvikling, SATS	ERA-AGE (CA) European Research Area in Ageing Research	UK (University of Sheffield), Austria, Finland, France, Luxembourg, Netherlands, Romania, Sweden, Germany, Israel, Italy, Latvia, Spain
FUGE (Arabidopsisplattformen) Prosjektansvarlig: Steinar Bergseth, Päivi A. Teivainen-Lædre SATS	ERA-PG (CA) Plant genomics	Netherlands (Netherlands organisation for scientific research) Germany, France, UK, Estonia, Belgium, Denmark, Finland, Austria, Italy

Program	Title/theme (instrument)	Coordinator/Partners (incomplete)
RENERGI Prosjektansvarlig: Hans-Otto Haaland, Line Amlund Hagen Avdeling for Miljø, energi og bærekraftig utvikling, SATS	Hy-co (hydrogen) (CA)	Germany (Projetrager Julich)
MOBI (Mobilisering for FoU-relatert innovasjon i små og mellomstore bedrifter) Prosjektansvarlig: Inger Midtkandal Avdeling for bransjeuavhengige tiltak, INNOVASJON	EraSME – Era-Net on National and Regional Programmes to Promote Innovation Networking and Co-operation between SMEs and Research Organisations (CA)	Germany (VDI/VDE-Technologiezentrum Informationstechnik GmbH), Belgia, Finland, France, Iceland, Ireland, Italy, Netherlands, Portugal, Spain, Sweden, UK.
VS 2010 (Verdiskaping 2010) Prosjektansvarlig: Anne-Marit Skulberg, Sverre Sogge Avdeling for bransjeuavhengige tiltak, INNOVASJON	Work-in Net	Germany (Deutsches Zentrum fuer Luft- und Raumfahrt e. V), Sweden, Finland, Germany, Italy, Greece, Poland
MARE, ev. andre marine programmer Prosjektansvarlig: Nina Hedlund Avdeling for marine ressurser og miljø, SATS	MarinERA Marine science (CA)	European Science Foundation (ESF)
Jord, planter og husdyrprogrammet Prosjektansvarlig: Kristin Danielsen Avdeling for landbruk og marin, INNOVASJON	CORE Organic Økologisk landbruk (CA)	Denmark (Danish Institute of Agricultural Sciences / Danish Research Centre for Organic Farming – DARCOF) Finland, Sweden, Germany, UK, Austria, Netherlands, Italy, France, Switzerland
CREATE Prosjektansvarlig: Erik Øverland Avdeling for fremtidsteknologi, SATS	FORSOCIETY (foresight)	Greece (General Secretariat of Research and Technology/Ministry of Development)
MAT (Næringsmiddelprogrammet) Prosjektansvarlig: Johs Kjosbakken (Network COORDINATOR) Avdeling for bioteknologi og næringsmidler og SkatteFUNN, INNOVASJON	SAFEFOODERA (CA) Processing for Food Safety	Nordisk InnovationsCenter Finland (TEKES), Sweden (VINNOVA), Iceland (RANNIS), Denmark (VTU), Spain, Belgium, Germany, Netherlands, France, Portugal, Italy, Poland, Slovenia, Cyprus, Turkey, Hungary

Pågående prosjekter etter Kommissjonens 2. ERA-NET søknadsfrist (2. mars 2004)

Innvilget: 7 prosjekter, hvorav i INNOVASJON: 4 og i SATS: 3.

Søknader med Forskningsrådet til Kommissjonens 3. ERA-NET søknadsfrist 5. oktober 2004		
Totalt: 13 søknader til kontraktsforhandlinger, hvorav i INNOVASJON: 3, i VITENSKAP: 2, og i SATS: 8.		
Program	ERA-NET Title/theme (instrument)	Coordinator/ Partners (incomplete)
Humanistisk forskning Prosjektansvarlig: Solbjørg Rauset Avdeling for humaniora, VITENSKAP	HERA (CA) humaniora	The Netherlands (Netherlands Organization for Scientific Research (NWO)) Ireland, Denmark, UK, Finland, Estonia, Czechia, Iceland, Sweden, Slovenia, Austria, Cyprus, Belgium, ESF
Biologisk mangfold – Dynamikk, trusler og forvaltning Prosjektansvarlig: Magnar Bjerga Avdeling for Miljø, energi og bærekraftig utvikling,SATS	BiodivERSa (CA)	France (Institut Français de la Biodiversité (IFB)), Austria, Belgium, Germany, Hungary, Italy, The Netherlands, Portugal, Spain, Sweden (two participating institutions) and UK (two participating institutions), ESF
MAROFF – PROOF (Langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten) Prosjektansvarlig Nina Hedlund SATS	AMPERA “European Concerted Action to foster prevention and best response to Accidental Marine Pollution”	Spain (Ministerio de Ciencia y Tecnologia) France, Finland, Estonia, UK, Belgium, Portugal, Ireland
VAREMAT (Vareproduksjon og materialforedling) (Fra Innovasjon Norge: BIT-programmet) Prosjektansvarlig Eystein Kallhovde INNOVASJON	CORNET (CA) Collective Research / bransjerettet forskning	Tyskland (AiF) , Belgia, Austria, The Netherlands, Slovenia, Spain Innovasjon Norge
KUNI (Kunnskapsgrunlaget for innovasjonspolitikken) Prosjektansvarlig: Tor-Jørgen Thoresen INNOVASJON	VISION (CA) ”Shared Knowledge Base for sustainable Innovation Policies”	Finland (Min. of Trade & Industry), Austria, Belgium, Denmark, Germany, Latvia, The Netherlands, Sweden
NORKLIMA Prosjektansvarlig Fridtjof Mehlum Avdeling for Miljø, energi og bærekraftig utvikling,SATS	EUROPOLAR European Polar Consortium (CA) Polarforskning	France (Institute Polaire Paul Emile Victor), Austria, Belgium, Bulgaria, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, Germany, Greenland Home Rule Government, Italy, Netherlands, Poland, Russian Federation ROSHYDROMET, AARI, Romania, Spain, Sweden, UK
Programmer innenfor miljø: NORKLIMA, RENERGI, Biodiversitet, Landskap i endring, MARE, Havbruk, Villaks Prosjektansvarlig Ingunn B. Lid / Karine Hertzberg Avdeling for miljø, energi og bærekraftig utvikling, SATS	SKEP - ERA-NET for Research Directors to support environmental policy Miljø	UK (Environmental Agency for England and Wales), Sweden,
Sentre for forskningsdrevet innovasjon Prosjektansvarlig Morten Ween INNOVASJON	COMPERA – Competence Centres (CA)	IWT Vlaanderen, Belgia
FUGE Prosjektansvarlig Helge Rynning SATS	ERA-SAGE (SSA) Etikk i bioteknologi	Nederland UK, Austria, Finland, Germany, ILh, Ila, CH, Denmark, Canada

RENERGI Prosjektansvarlig Line A Hagen, Hans-Otto Haaland SATS	INNER (CA) Innovative energy research	Germany (PTJ), The Netherlands, Sweden, Nordic Energy Research, UK, Portugal, Poland, Slovakia, Spain
RENERGI/Klimatek Prosjektansvarlig Line A Hagen, Trygve Riis, SATS	FENCO (CA) Fossil energy coalition incl. CO2-management	Germany (PTJ) UK
Bilaterale avtaler med Kina Trygve Lande VITENSKAP	CO-REACH (CA) Co-ordination of Reserch between Europe and China	Nederland (KNAW-vitenskapakademi)
NANOMAT (Nanoteknologi og nye materialer) oa. materialrelatert programmer/ delprogrammer Prosjektansvarlig: Dag Høvik Avdeling for fremtidsteknologi, SATS	MATERA (CA) ERA-NET Materials	Finland (TEKES and Academy of Finland)

Norske institusjoner andre enn Forskningsrådet i ERA-NET (totalt 3 prosjekter)

Institusjon	ERA-Net project title/theme (instrument)	Coordinator/ Partners
Samferdselsdepartementet	ERA-NET TRANSPORT	Germany , Austria, Belgium, Finland, France, Germany, Netherlands, Sweden, UK
Statens vegvesen	ERA-NET ROAD	Finland (Finnish Road Administration), UK, Sweden, Germany, Netherlands, Switzerland, Austria, Poland, Slovenia, Czech Republic
Justervesenet	iMERA (Implementing Metrology in the European Research Area)	UK , Germany, France, Italy, Sweden, Slovakia, Netherlands, Denmark, Switzerland, Czech Republic

(Footnotes)

¹ SSA: Specific Support Action (oppstartsmidler)

CA: Coordination Action (midler til mer langvarig og forpliktende samarbeid)

